

LA VINCULACIÓ ESCOLA-UNIVERSITAT EN LA FORMACIÓ MUSICAL DE FUTURS MESTRES

Catàleg de les pràctiques existents
a set universitats catalanes

Coordinació del catàleg:

Albert Casals, Andrea Fernández-Barros i Glòria Prats

Autoria de les fitxes:

Anna Agudo, Miquel Alsina, Eugènia Arús, Jordi Cano, Mercè Carrera, Reina Capdevila, Albert Casals, Ivet Farrés, Cristina González-Martín, Ruth Ortín, Glòria Prats, Lluís Solé, Joan F. Vidal i Fernanda Viñas

Disseny, correcció i maquetació:

Mar de Paraules (Olga Prat i Jordi Jové)

Cerdanyola del Vallès, novembre de 2022

Aquests materials s'han realitzat en el marc del projecte ForMMus - Els centres formadors com a mirall i com a actors clau per a una formació musical de qualitat (2020-ARMIF-00002). El projecte ha estat finançat per l'Agència de Gestió d'Ajuts Universitaris i de Recerca (AGAUR) en el marc dels Ajuts de recerca per a la millora de la formació inicial de mestres i professorat de secundària (ARMIF 2020).

El projecte, liderat des de la UAB, ha comptat amb professorat de set universitats catalanes (UAB, UB, UdG, UdL, URL, URV i UVic-UCC), mestres d'arreu de Catalunya, la presidenta de l'Associació d'Ensenyants de Música de Catalunya (AEMCAT) i una persona del cos d'inspectors del Departament d'Educació.

Amb el suport de

Sumari

Presentació	5
1. Beceroles sonores amb sentits	7
2. Concert taller per als més petits	13
3. El cançoner: cantem drets	17
4. Expliquem un conte sonoritzat	22
5. Fira de Cançoners	27
6. Intercanvi d'experiències	32
7. Junts a l'escola	37
8. Ludificació en educació musical	41
9. <i>Performers</i> a l'aula	46
10. Presentació d'instruments a l'escola	54
11. Projecte artístic a l'escola	59
12. Projecte Escola i Universitat des de l'àmbit musical	65
13. Proposta educativa al voltant d'una <i>performance</i> artística	71
14. Reptes per a contextos musicals diversos	77
15. Treballs de Fi de Grau amb ApS	83
A mode de tancament: panoràmica de les propostes	88
Referències bibliogràfiques	92

Presentació

*La formació és coresponsabilitat del centre i universitat.
La funció de l'escola, i del mestre, juntament amb la universitat,
és crear cultura pedagògica i per tant participar
en els processos de professionalització i formació.*

(Departament d'Ensenyament, 2017a, p. 9)

La frase correspon a una de les tres idees força de les conclusions de les taules de treball sobre pràctiques a primària dins de la I Jornada de Pràctiques. En les conclusions generals de la mateixa Jornada –amb la presència de 250 docents de totes les etapes educatives i de totes les universitats catalanes– s'indicava com a aspecte de millora l'apropament de la universitat a la realitat escolar, al mateix temps que se situava la col·laboració entre universitat i centre formador com una de les accions prioritàries (Departament d'Ensenyament, 2017b). En darrer terme, doncs, es reclamava, com en altres fòrums de referència en relació amb la formació del professorat, una major implicació dels centres formadors, anant més enllà d'acollir estudiants en pràctiques.

Fruit d'aquest enfocament, durant el curs 2018-2019 la Comissió Pedagògica de Pràctiques –comissió en què participen representants de les universitats, dels centres formadors i dels serveis territorials i centrals del Departament d'Educació– va elaborar tres documents, un dels quals era el de “Propostes de projectes d'innovació i recerca que es poden fer entre centres formadors i universitats” (Comissió Pedagògica de Pràctiques, 2019). Algunes de les accions que s'hi proposen per vincular més els centres formadors amb les universitats –sempre dins d'aquest marc de coresponsabilitat en la formació inicial de mestres– es refereixen a l'elaboració de TFG que parteixin d'interessos o necessitats dels centres formadors, a convidar mestres a fer tallers o xerrades a la universitat o a obrir-se a les visites i les activitats entre escoles i universitats (pensant en assignatures que no són el Pràcticum).

Si mirem el que succeeix a les facultats d'educació catalanes, podem constatar que ja fa anys que existeixen projectes en aquesta línia, també en l'àmbit de l'educació musical. Per això, el projecte ForMMus - Els centres formadors com a mirall i com a actors clau per a una formació musical de qualitat (2020-AR-MIF-00002) ha recollit de forma sistemàtica totes aquelles propostes i accions –moltes no divulgades fora de la pròpia àrea o de la pròpia facultat– que vinculen universitat i centres formadors en favor d'una millor formació musical dels futurs docents. En síntesi, aquest document recull les pràctiques realitzades entre el curs 2017-2018 i el 2021-2022 que estan emmarcades dins d'assignatures de

formació musical de futurs mestres generalistes i especialistes, i que plantegen alguna acció que vincula els estudis universitaris amb les escoles de referència (centres formadors). De forma expressa, se n'han exclòs aquelles emmarcades dins de les pràctiques curriculars i que resulten obligatòries en qualsevol grau de mestre.

A continuació trobareu quinze experiències provinents de les set universitats participants en el projecte, que són les úniques universitats que ofereixen la menció de Música en els estudis de mestre (UAB, UB, UdG, UdL, URL-Blanquerna, URV i UVic-UCC). Es presenten ordenades alfabèticament pel títol de l'experiència, i sempre estructurades en cinc parts:

1. RESUM, PARAULES CLAU i DADES GENERALS, que permeten ubicar de què es tracta i a on es fa la pràctica.
2. JUSTIFICACIÓ i MARC, amb el propòsit de situar com s'ha originat, en quin context té lloc i quant temps fa que es duu a terme.
3. DESCRIPCIÓ DE LA PROPOSTA, on s'exposa de forma sintètica el que es fa; s'hi concreten els objectius, el funcionament de l'activitat, els rols dels participants i com s'aborda l'avaluació.
4. VALORACIÓ DE LA PROPOSTA, sovint a partir d'evidències, i buscant conèixer què aporta, l'impacte que té, les dificultats detectades i els aspectes a tenir presents de cara a la transferibilitat en altres espais o institucions.
5. MATERIAL COMPLEMENTARI, on es pot trobar informació o material addicional, al mateix temps que s'hi recullen fotografies, notícies i/o exemples concrets en format vídeo.

Finalment, el document finalitza amb una panoràmica de la diversitat i l'interès de les experiències recollides, cosa que complementa allò ja recollit anteriorment (Casals *et al.*, 2021).

Esperem que aquest petit catàleg serveixi d'inspiració per generar aquests espais en què universitat i escola no estan separades, sinó que funcionen en simbiosi per tal de consolidar aprenentatges essencials per al futur mestre... i des de la música!

Albert Casals, Andrea Fernández-Barros i Glòria Prats

1. Beceroles sonores amb sentits

Resum

Aquesta proposta centra el seu interès en el desenvolupament de l'audiació interna en infants de 0 a 6 anys a partir de la metodologia Gordon. Per això, es proposa un curs de formació de la metodologia específica on, a partir de sessions musicals pràctiques realitzades per docents de música d'educació infantil, els alumnes d'educació actuen com a comunitat de pràctica: observant, reflexionant, dissenyant, practicant i implementant un projecte final basat en la metodologia Gordon.

Paraules clau

Educació infantil, audiació, Gordon, música, família.

Dades generals

Universitat: Universitat Rovira i Virgili

Titulació: grau d'Educació Infantil

Assignatura: Ensenyament i Aprenentatge de la Música II

Curs: 3r

Crèdits: 8,1 ECTS

Tipus (obligatòria/optativa): obligatòria

Participants del centre formador: educació infantil (1r i 2n cicle)

Plantejament temporal: sessions puntuals

Justificació i marc

A partir d'un diagnòstic inicial, es confirma que la formació de mestres no se centra en l'adquisició d'habilitats d'observació i avaluació del desenvolupament de les habilitats musicals bàsiques (*audiació preparatòria*) en alumnes d'educació infantil (de 0 a 6 anys). Així mateix, es confirma que els repertoris de cançons i recitats utilitzats són pobres quant a diversitat modal i rítmica i no s'utilitzen materials didàctics musicals de tipus col·laboratiu. Aquesta proposta mira de resoldre aquestes deficiències, a través del desenvolupament de l'assignatura Ensenyament i Aprenentatge de la Música II del 3r curs del grau d'Educació, que s'articula al voltant del projecte Beceroles sonores amb sentits. La proposta que es descriu té una durada de deu sessions per curs i es porten a terme al campus universitari.

Els supòsits que volem revisar són:

1. La Music Learning Theory i el terme *audiation* propis de la metodologia Gordon.
2. El desenvolupament de l'*audiació preparatòria* (o de barboteig musical) en l'edat infantil.
3. Potenciació de l'oïda modal.
4. L'observació sistemàtica dels patrons tonals i rítmics com a indicadors de progrés en les diferents etapes evolutives de l'infant.
5. Experimentar la música en comunitat amb l'ajuda de materials cooperatius (Octoband, cinta cooperativa, paracaigudes).
6. L'aproximació a la música instrumental a través d'activitats de música i moviment que guien el nen en la descoberta dels codis semiòtics subjacents.

Aquesta proposta s'inicia el curs 2016-2017 i es continua expandint fins a dia d'avui amb la col·laboració de centres de l'entorn.

Descripció de la proposta

Objectius

- Donar a conèixer les propostes metodològiques i els materials didàctics que ofereix la Music Learning Theory entre els centres d'educació infantil de les Terres de l'Ebre.
- Mostrar la seva aplicació en grups d'alumnes de 1r i 2n cicle d'educació infantil.

- Proporcionar formació a l'equip de mestres de les llars d'infants de l'entorn, integrants del grup de treball, i a l'alumnat de l'assignatura Ensenyament i Aprenentatge de la Música del 3r curs del grau d'Educació Infantil del Campus de les Terres de l'Ebre (URV).

Funcionament

Aquesta proposta teixeix un entramat de relacions entre diferents comunitats coordinades a través d'un projecte d'ApS que té com a finalitat orientar els alumnes i docents envers un canvi metodològic profund.

- En una primera fase, el grup de treball de models didàctics complexos Mousiké i mestres d'educació musical de diferents escoles del territori preparen activitats d'acord amb la metodologia Gordon. Aquestes activitats s'implementen en un curs que es fa amb famílies amb nadons i grups de nens de 1r i 2n cicle d'infantil.
- Paral·lelament, els estudiants d'educació hi assisteixen com a oients enregistrant, observant i analitzant les sessions del curs i les sessions preparatòries. La seva feina és d'observació i anàlisi per parelles, elaborant un informe per sessió personalitzat de cada nadó en el qual es detallen les respostes musicals, la tipologia d'aquestes respostes i l'estadi evolutiu musical en què es troba cada infant.
- Finalment, a partir de la formació intensiva rebuda sobre la metodologia, l'assistència a les sessions preparatòries de cada sessió on s'elaboren i assajaven els materials didàctics i l'anàlisi i observació del curs, els alumnes de l'assignatura d'Ensenyament i Aprenentatge de la Música II dissenyen i implementen un projecte d'ApS amb alumnes d'infantil de les escoles on realitzaran les pràctiques d'educació.

Participants i rols

Hi ha tres col·lectius implicats:

- Un grup estructurat com a comunitat professional d'aprenentatge format per set mestres especialistes de música de centres d'educació infantil i primària de les comarques del Baix Ebre i Montsià (vinculat al grup de treball d'ICE URV sobre models didàctics complexos Mousiké): fan les sessions pràctiques que observen els alumnes de la URV. Podeu veure les escoles participants en l'apartat de "Material complementari".
- Els alumnes de l'assignatura Ensenyament i Aprenentatge de la Música II del grau d'Educació Infantil del Campus de les Terres de l'Ebre: actuen com a comunitat de pràctica. En parelles d'alumnes (tutoria entre iguals) observen i reflexionen al voltant de les sessions i, en grups cooperatius, dissenyen, practiquen i implementen un projecte final d'aprenentatge servei amb alumnat d'infantil.

- Un grup de Música en família, format per nadons i famílies de centres educatius de l'entorn proper: actuen com a receptors d'aprenentatges a través d'estratègies col·laboratives del tipus música i comunitat.

Avaluació

L'avaluació d'aquest projecte es divideix en tres parts, que corresponen als tres blocs en què es divideix:

1. Un 20 % de la nota surt d'un test de comprensió sobre els conceptes de la metodologia.
2. Un 40 % de la nota surt de la simulació, l'observació i la pràctica prèvia de les sessions.
3. El 40 % restant correspon al projecte final, autoavaluable amb rúbriques. Consisteix en el disseny, l'assaig i la realització d'una sessió de música amb repertori diferent del treballat a classe.

Valoració de la proposta

Què aporta? Quin potencial té?

Els bons resultats obtinguts amb els grups pilot i la satisfacció mostrada per les famílies i l'equip docent dels centres on s'ha iniciat el projecte han actuat com a altaveu. Tant l'alumnat de la URV com els mestres implicats han incorporat un repertori divers modalment i rítmicament, i han adquirit destreses quant a diagnòstic d'aquestes habilitats en els alumnes. El curs 2020-2021, setze centres de les Terres de l'Ebre havien experimentat el canvi metodològic de la proposta.

El projecte centra el seu interès en la universalització de l'adquisició d'habilitats tonals i rítmiques a través del desenvolupament de l'audiació interna en una etapa crítica. És una proposta molt diferent de les habituals, que no fa un ús de la música com un "vehicle" per a l'aprenentatge d'altres àmbits, sinó que es planteja accions per democratitzar el futur accés a l'activitat musical en societat.

En el cas del programa Beceroles 2 (dirigit a famílies i nadons que fa més d'un curs que hi participen), a més a més de les activitats de cant en directe, també es porten a terme activitats de moviment amb el suport de música instrumental gravada, relacionant els signes que hi ha implícits en la música instrumental amb les activitats que es proposen.

Quines són les mancances i les dificultats d'aquesta experiència?

El principal problema que té la proposta és la falta de formadors amb formació específica sobre la metodologia, així com la falta de recursos econòmics per desenvolupar l'activitat. Així, seria necessari ampliar la formació dels professors

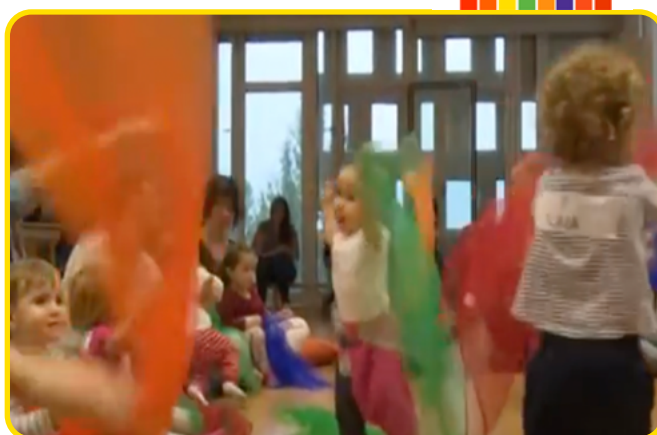
responsables, establir convenis de treball conjunt amb l'Institut Gordon d'Educació Musical a Espanya (IGEME) i disposar de recursos econòmics suficients per poder convidar regularment experts en aquesta metodologia.

Material complementari

A continuació es recullen exemples d'edicions passades d'aquesta proposta:

1. Vídeos i fotografies

- [Projecte Beceroles sonores a la URV](#)
- [Beceroles sonores al Campus de les Terres de l'Ebre](#)

2. Reculls de notícies

- [Nadons aprenen música amb el mètode Gordon al campus Terres de l'Ebre amb un projecte educatiu innovador - URV Activ@](#)
- [El campus Terres de l'Ebre repeteix el projecte "Beceroles sonores a la URV" i incorpora més llars d'infants](#)

- Quatre escoles bressol ebrenques s'incorporen al projecte "Beceroles sonores URV" al campus Terres de l'Ebre | Aguaita.cat
- Estudien a Tortosa nous mètodes per aprendre música a l'escola

Informació addicional

La següent imatge recull els centres que han participat en la proposta: Escola 21 d'Abril (l'Aldea); ZER Terra Alta Centre: Escola Doctor Ferran (Corbera d'Ebre) - Escola Cèsar Martinell (Pinell de Brai) - Escola Sant Blai (Bot); ZER Riu i Serra (Benifallet); ZER Mont Caro (els Reguers, Alfara i Raval de Cristo); URV (Campus de les Terres de l'Ebre); CEIP Daniel Mangrané (EMD Jesús); Col·legi Diocesà Sagrada Família (Tortosa); Llar d'Infants Mare Natura (Tortosa); Llar d'Infants L'Espurna (Jesús); Llar d'Infants Lo Racó del Petit (Camarles); Llar d'Infants Sagrada Família (Tortosa); Escola Bressol Xip-Xap (la Ràpita), i Escola Sant Llàtzer (Tortosa).

Geografia
Beceroles
Sonores

2. Concert taller per als més petits

Resum

Activitat d'aprenentatge servei (ApS) on, a partir d'una necessitat concreta d'un centre escolar o educatiu, es dissenya una proposta d'audició musical en directe per a infants de primera etapa d'educació infantil (0-3) per potenciar l'escolta activa, seguint un procés creatiu musical amb propostes de materials, cançons, instruments, etc. Posteriorment, la proposta es porta a terme al centre escolar o educatiu implicat.

Paraules clau

Aprenentatge servei (ApS), audició musical en directe, escolta activa, primera etapa educació infantil (0-3), procés creatiu.

Dades generals

Universitat: URL - FPCEE Blanquerna

Titulació: grau d'Educació Infantil i grau d'Educació Primària (menció de Música)

Assignatura: Didàctica i Metodologia: So i Audició

Curs: 4t

Crèdits: 6 ECTS

Tipus (obligatòria/optativa): optativa

Participants del centre formador: educació infantil (1r cicle)

Plantejament temporal: semestral

Informació addicional: no és exclusiu de centres formadors. Els entorns educatius poden ser diversos.

2021-2022: EB Germanetes de Barcelona.

Justificació i marc

L'objectiu principal d'aquesta assignatura optativa de menció de Música, oberta també als estudiants d'educació infantil, és desenvolupar les habilitats de percepció sonora i escolta activa. Es tracta l'audició com a mitjà per conèixer elements bàsics del llenguatge musical i per aproximar-se als diferents estils musicals. També es té en compte l'audició com a referent per a la creació sonora, així com recursos materials que ajudin a l'escolta activa. Per tal d'elaborar propostes, es fa una breu introducció als mètodes pedagògics que més han apostat per l'educació sonora i es coneixen i analitzen recursos didàctics, així com les possibilitats de l'audició com a eina educativa a l'aula. Un altre objectiu és el d'apropar el món 0-3 als estudiants de menció, fet que s'aconsegueix creant grups mixtos entre estudiants de menció de Música i estudiants d'educació infantil. Això enriqueix la proposta dissenyada, ja que es complementen.

Aquesta experiència es va iniciar el curs 2018-2019, però a causa de la pandèmia no es va poder portar a terme fins al curs 2021-2022. Actualment, amb el retorn a la "normalitat", s'incorpora com a treball de l'assignatura.

Descripció de la proposta

Objectius

- Participar en una activitat d'ApS.
- Acostar els estudiants de menció de Música a l'entorn 0-3.
- Oferir un concert en directe a un col·lectiu amb infants 0-3: escola bressol, presó de dones, espais familiars.
- Pensar un repertori adequat a l'edat a la qual s'adreça el concert i un fil conductor, i desenvolupar una proposta que acosti la música als infants de 0 a 3 anys.

Funcionament

A partir d'una necessitat concreta detectada en algun entorn on conviuen infants de 0 a 3 anys, des de la Facultat d'Educació es crea un contacte per oferir la proposta educativa.

La proposta educativa originària de l'ApS anava dirigida a la presó de dones de Wad-Ras, on es troba un col·lectiu de dones que ha donat a llum durant la seva privació de llibertat i conviuen amb els seus fills i filles dins el centre penitenciari. La proposta era un concert taller destinat a les mares preses i als seus nadons, on s'oferia música en directe en un format dissenyat per a l'ocasió i

recursos per a les mares per tal de generar vincles amb els seus fills i filles a través de les cançons i els jocs de falda. Malauradament, pocs mesos abans de poder-hi anar, l'experiència es va haver de cancel·lar per mantenir les mesures COVID-19 decretades pel centre penitenciari.

Per tal de mantenir la idea de l'aprenentatge servei, es va buscar un nou entorn per portar a terme la proposta. Es va trobar una escola bressol que valorava la idea de portar música en directe destinada a infants de primer cicle de l'etapa infantil dins el marc escolar.

Els estudiants, en petits grups, preparen diferents propostes a partir d'una idea generadora que es va enllaçant amb cançons cantades, instrumentades i acompanyades de material, narració i coreografia adient. Un cop treballades a l'aula i finalitzades, es concreta una jornada amb el centre on es vol portar l'experiència i cada grup porta en directe, davant els infants i les seves mestres i/o famílies, les seves propostes. Com que les propostes són diverses, es poden triar grups d'infants diferents per tal d'arribar a més públic.

L'experiència finalitza amb una xerrada que ofereix el centre als estudiants de 4t de l'assignatura sobre el seu funcionament, les seves característiques i sobre l'etapa educativa i l'educació que reben els infants dins el centre.

Participants i rols

- Infants de 0 a 3 anys i les seves educadores: participants en el concert.
- Estudiants de 4t de menció musical i d'educació infantil: ideen i preparen el concert, i executen en directe les seves produccions.
- Direcció del centre: rep els estudiants i ofereix una xerrada sobre el funcionament del centre i de l'etapa educativa.

Avaluació

S'utilitza l'avaluació, l'autoavaluació i la coavaluació i els ítems principals són:

- Creativitat.
- Adequació de la proposta musical a l'entorn al qual s'adreça.
- Qualitat de la interpretació en el concert en directe.

Valoració de la proposta

La valoració per part de tots els participants que han intervingut en l'experiència ha estat molt positiva, aquest primer any que s'ha portat a terme. Això encoratja

a seguir endavant amb la proposta i mantenir-la com a activitat clau durant el semestre que es cursa l'optativa de Didàctica i Metodologia: So i Audició.

Què aporta? Quin potencial té?

- Participar en una activitat d'aprenentatge servei.
- Elaborar un procés creatiu musical.
- Experimentar en un entorn real la pràctica pedagògicomusical.
- Aproximar l'etapa 0-3 als estudiants de menció musical del grau de Primària.
- El treball col·laboratiu entre estudiants de primària i infantil.

Quines són les mancances i les dificultats d'aquesta experiència?

La dificultat màxima és la manca de temps de què disposa la matèria per poder encabir, dins el programa propi de l'assignatura, la proposta d'ApS.

Una altra dificultat és saber detectar les necessitats, i contactar i planificar un calendari entre el centre i la universitat que encaixi a totes les parts implicades.

Material complementari

Concert taller per als més petits a l'Escola Bressol Germanetes.

3. El cançoner: cantem drets

Resum

Activitat ApS amb la qual, seguint un procés de cocreació i treball a partir del model de classe inversa (*flipped classroom*), els alumnes de primària creen poemes a partir de les quals els alumnes universitaris creen la música per formar cançons. El procés cooperatiu culmina amb un concert en directe a l'escola col·laboradora amb la interpretació conjunta de les cançons.

Paraules clau

Aprenentatge servei (ApS), cocreació, procés cooperatiu, educació primària, concert en directe, classe inversa (*flipped classroom*).

Dades generals

Universitat: URL - FPCEE Blanquerna

Titulació: grau d'Educació Primària (menció de Música)

Assignatura: Creació, Improvisació i Direcció

Curs: 4t

Crèdits: 6 ECTS

Tipus (obligatòria/optativa): optativa

Participants del centre formador: educació primària (cicle mitjà)

Plantejament temporal: semestral

Informació addicional: del 2014-2015 al 2017-2018: Escola Collaso i Gil; del 2017-2018 al 2022-2023: Escola Mossèn Jacint Verdaguer; del 2016-2017 al 2020-2021: grau de Pedagogia Musical del Conservatori del Liceu.

Justificació i marc

L'assignatura en què s'emmarca la proposta vol posar a la pràctica la majoria dels coneixements, habilitats i valors que requereix l'exercici professional de l'educació musical a primària. El fil conductor de tot plegat és la cançó. A partir d'ella, es treballa el cant coral, els conjunts instrumentals, la creació, l'harmonia, l'acompanyament, etc. Aquestes experiències es fan en escenaris i amb participants reals.

El cançoner: cantem drets és un projecte d'aprenentatge servei (ApS) en funcionament des del curs 2014-2015.

La idea del projecte podria ser transferible a qualsevol centre de primària que vulgui establir un treball col·laboratiu amb alumnes universitaris de menció de Música que tinguin prou bagatge per poder elaborar un procés de creació musical i poder-lo liderar.

Descripció de la proposta

Objectius

- Crear cançons a partir de textos creats per infants d'educació primària.
- Arranjar i editar les cançons.
- Acompanyar i dirigir les cançons en el concert final.

Funcionament

Es tracta d'un treball col·laboratiu en xarxa entre alumnes de primària i estudiants de 4t de grau d'Educació Primària amb menció d'Educació Musical de Blanquerna (URL).

La idea de partida és molt simple però, al mateix temps, amb un gran potencial educatiu: els nens i nenes de primària creen poesies a partir de les quals, més endavant, els alumnes universitaris, futurs mestres de música, creen la música per formar cançons. Al final de tot, el procés cooperatiu culmina amb un concert en directe a la sala d'actes de l'escola amb la interpretació conjunta de les cançons, amb tots els alumnes, professors i famílies com a públic.

Les cançons tenen sempre un component reivindicatiu, de treball de valors, de drets dels infants. D'aquí el subtítol de la proposta, "Cantem drets".

Entre els cursos 2016-2017 i 2020-2021, els estudiants de Pedagogia Musical

del Conservatori del Liceu també hi van participar com a creadors i intèrprets, en col·laboració amb els alumnes universitaris de l'FPCEE Blanquerna.

Les finalitats principals del projecte han estat el desenvolupament de la creativitat literària i musical, i la incorporació i l'experimentació del model de classe inversa (*flipped classroom*), tant a l'escola com a la universitat. Així mateix, també segueix la metodologia ApS.

Els processos i les eines tecnològiques utilitzades són:

- Enregistrament amb aplicacions per a dispositius mòbils (GarageBand i d'altres).
- Edició de partitures en línia amb Noteflight.
- Edició de so amb Audacity.
- Publicació de so amb Soundcloud.
- Publicació de les obres a Google Sites.

Participants i rols

- Alumnes de primària de les escoles: l'alumnat de primària tria el tema, escriu les lletres de les cançons i acabarà cantant les cançons musicades pels estudiants universitaris. Els centres que fins ara hi han col·laborat són:
Escola Collaso i Gil: del 2014-2015 al 2017-2018.
Escola Mossèn Jacint Verdaguer: del 2017-2018 al 2021-2022.
- Estudiants de 4t de menció musical i estudiants del grau de Pedagogia Musical del Conservatori del Liceu: musiquen les lletres, fan els arranjaments per al conjunt instrumental del qual es disposa en cada curs i editen les partitures. També acompanyen instrumentalment les cançons i dirigeixen el conjunt coral i instrumental el dia del concert. En el cas de l'alumnat del Conservatori del Liceu, la col·laboració es va dur a terme des del curs 2016-2017 fins al 2020-2021.

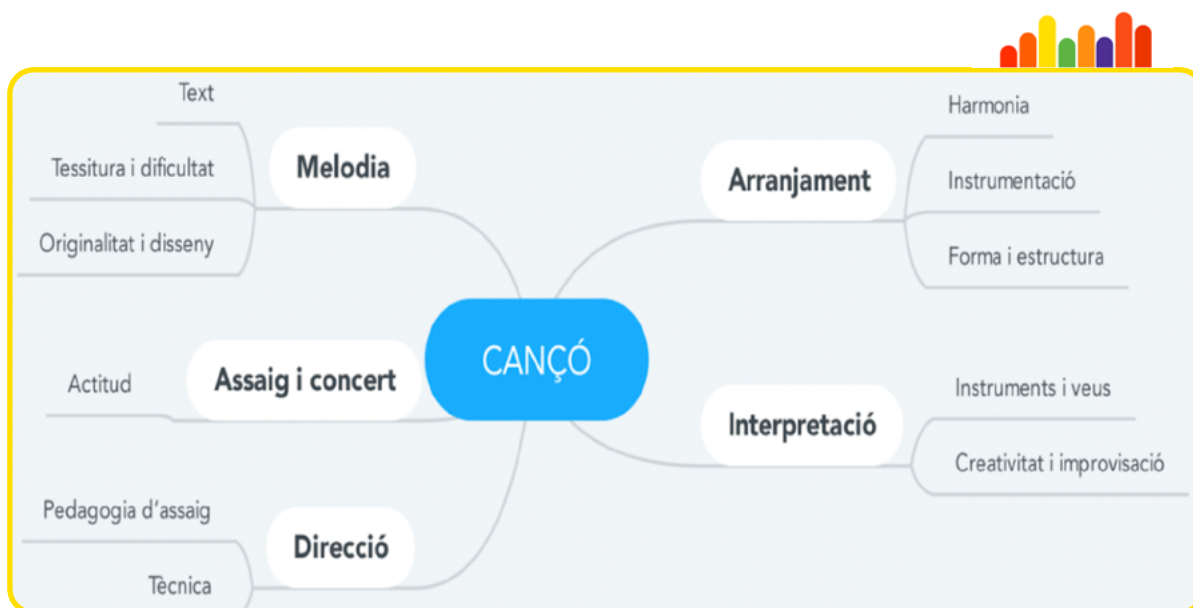
Avaluació

S'utilitza l'avaluació, l'autoavaluació i la coavaluació per rúbriques a partir dels indicadors següents:

- Creativitat.
- Edició i publicació.
- Interpretació.

Els elements avaluables són els que consten en el mapa conceptual de la següent pàgina:

Valoració de la proposta

Què aporta? Quin potencial té?

- Participar en una activitat d'aprenentatge servei.
- El treball col·laboratiu entre l'alumnat de l'escola i l'alumnat universitari.
- Elaborar un procés creatiu musical des de les beceroles fins al resultat final.
- Experimentar la pràctica pedagogicomusical en un entorn real.

Quines són les mancances i les dificultats d'aquesta experiència?

El calendari dels dos centres col·laboradors no sempre coincideix. Això fa que hi hagi d'haver una gran flexibilitat per part dels implicats i un esforç extra per part dels coordinadors del projecte (que no sempre disposen del temps necessari per encaixar els diversos *tempos* i horaris de cadascú).

Des de fa anys s'està detectant una baixa formació en l'estudiant universitari quant a pràctica i educació musical per fer front a la creació musical, a partir dels textos elaborats per l'alumnat de primària.

Hi ha diferents graus d'implicació i professionalitat per part dels especialistes de música de les escoles participants.

Material complementari

Enllaç al repositori del CANÇONER: CANTEM DRETS.

Publicacions

- Construint vincles entre universitat i societat.

4. Expliquem un conte sonoritzat

Resum

Es tracta d'una proposta interdisciplinària (música, llengua i literatura) en què per grups d'estudiants creen la sonorització-musicalització d'un conte amb la finalitat de ser explicat i interpretat davant d'un grup classe d'educació infantil.

Paraules clau

Educació infantil, conte, sonorització, recursos musicals, llengua i literatura.

Dades generals

Universitat: UAB

Titulació: grau d'Educació Infantil

Assignatura: Didàctica de la Música a l'Etapa Infantil I

Curs: 3r

Crèdits: 4 ECTS

Tipus (obligatòria/optativa): obligatòria

Participants del centre formador: educació infantil

Plantejament temporal: semestral

Justificació i marc

L'assignatura en què es realitza la proposta està enfocada a mostrar el paper que la música ha de desenvolupar en l'etapa d'educació infantil. Així mateix, vol aportar models i recursos didàctics per a aquesta etapa. L'assignatura, tot i posar l'accent en la formació didàctica, també té en compte la formació musical i cultural dels estudiants com a base necessària per a la pràctica docent de qualitat.

En aquesta activitat, es parteix d'un treball previ a l'assignatura de Didàctica de la Llengua Escrita i la Literatura en Educació Infantil i es compta amb l'assessorament de la professora responsable.

Aquesta experiència s'ha realitzat sempre des que existeix el grau actual, amb petites adaptacions en els anys de pandèmia originada per la COVID-19.

Descripció de la proposta

Objectius

- Dissenyar una proposta musical al voltant d'un conte que sigui rica i que permeti comunicar millor la història.
- Dur a terme el conte sonoritzat davant d'un grup d'infants a l'escola.

Funcionament

1. A classe, es mostren exemples de contes sonoritzats i es comenten entre tots. Se'ls il·lustren possibilitats, eines i idees de cara al seu futur treball.
2. A partir de tot el que s'ha treballat sobre els contes a les sessions de l'assignatura de Didàctica de la Llengua Escrita i la Literatura en Educació Infantil, se n'escullen uns d'acord amb els criteris marcats per la professora de l'assignatura mencionada. El professorat, doncs, és qui facilita els contes a treballar a cada grup de treball (d'entre 3 i 4 estudiants).
3. Cada grup, de forma autònoma, experimenta al voltant de com sonoritzar el conte, tenint present els exemples estudiats (punt 1) i tot allò treballat a classe. En aquest sentit, i per assegurar un mínim de varietat de recursos sonors, se'ls demana que la sonorització inclogui com a mínim una audició, una creació pròpia, una dita i una cançó.

4. Quan la proposta està muntada, s'assaja i es prepara des de tots els aspectes (musicals, escènics i lingüístics).
5. La proposta es presenta davant d'un grup d'infants d'una escola. Els darrers dos cursos, per facilitat i pel tema de la pandèmia, l'escola ha estat la mateixa on ja es fan les pràctiques. Aquesta posada en escena l'han d'enregistrar en vídeo i entregar-la.

Participants i rols

- Estudiants: són els protagonistes del treball, que és molt autònom. Dissenyen la sonorització, l'assagen i la duen a terme. També s'han d'encarregar d'enregistrar-se i assegurar-se de tenir els permisos necessaris.
- Professorat: planteja el treball i escull els contes, mostra exemples, assessora els grups quan és necessari i avalua el resultat.
- Escoles de pràctiques: faciliten que es pugui explicar el conte sonoritzat a un grup d'infants.

Avaluació

L'avaluació la duu a terme la docent responsable de l'assignatura a partir de la visualització del vídeo entregat i d'acord amb uns criteris d'avaluació prèviament explicats als estudiants:

- Temporització: la durada és adequada tenint en compte el grup d'infants al qual s'adreça.
- Qualitat musical: les obres o produccions emprades s'interpreten amb gust musical, sonen amb prou qualitat (en el cas d'àudios), s'han creat amb coherència imatge-so. Hi ha una qualificació diferenciada per a les cançons, les dites, les audicions i les creacions.
- Decisions de moments musicals: els moments de música i els sons o obres musicals proposats són adients per a aquell moment de les imatges.
- Actitud: és adequada tenint en compte la creació d'un ambient adequat, la complicitat i la comunicació no verbal amb els infants, l'actitud corporal i l'expressió facial, i la coordinació durant la implementació de l'activitat.
- Fluïdesa: l'explicació/mostra sonoritzada del conte transcorre àgilment i sense pauses per preparar les intervencions musicals.

Valoració de la proposta

Què aporta? Quin potencial té?

La proposta permet dur a terme un procés sonor creatiu amb una funcionalitat clara que obliga a jugar amb diversos recursos sonors i musicals. En altres paraules, és una experiència amb el potencial de posar en joc competències musicals lligades a l'escolta, la interpretació i, inclús, la creació (sovint, la gran oblidada!).

Al mateix temps, el fet de treballar conjuntament amb l'assignatura de Literatura permet incidir de forma més global al voltant de l'oralitat a l'escola i de l'expressió oral de mestres.

Per acabar, el fet de portar-ho a terme en un context real d'aula, davant d'infants en una escola, genera múltiples aprenentatges com a futurs docents: s'aprenen coses en relació amb la planificació i la posada en pràctica, es reflexiona sobre com ha anat, es fan passos per superar inseguretats en relació amb el fet de fer música, etc.

L'experiència aporta bons resultats i es valora positivament tant per part dels estudiants com del professorat implicats. Dit això, podria anar més enllà: per exemple, si s'impliquessin els estudiants en l'avaluació (concretament, que s'haguessin de valorar críticament en els vídeos enregistrats) o bé si s'aprofundís més en tot el que és l'expressió oral, de la mà de l'assignatura de Literatura amb la qual es fa la proposta.

Finalment, cal assenyalar que aquesta proposta podria fer-se fàcilment també en el grau d'Educació Primària, així com en altres universitats.

Quines són les mancances i les dificultats d'aquesta experiència?

És una activitat sense dificultats gaire importants, més enllà de les característiques del treball que es proposa. Les dificultats acostumen a anar lligades a les mancances i les inseguretats musicals que tenen els mateixos estudiants.

Com a limitacions, la principal és el fet de no poder valorar les actuacions en directe i el fet de no recollir tampoc la veu d'infants, mestres i estudiants.

Material complementari

A continuació mostrem un parell d'exemples de la sonorització de l'àlbum il·lustrat *Líneas* de Suzy Lee:

- Sonorització 1
- Sonorització 2

5. Fira de Cançoners

Resum

Es tracta d'una proposta interdisciplinària (musical, visual i plàstica) destinada a presentar els cançoners elaborats per estudiants del grau d'Educació Infantil (GEI) a l'alumnat i professorat d'infantil i cicle inicial d'una escola. A la fira, més enllà de mostrar visualment els cançoners, els estudiants preparen dinàmiques o breus actuacions en què canten part del repertori recollit.

Paraules clau

Educació infantil, cançoners, presentació de cançons, selecció de repertori, educació visual i plàstica.

Dades generals

Universitat: UAB

Titulació: grau d'Educació Infantil

Assignatura: Didàctica de la Música a l'Etapa Infantil I

Curs: 3r

Crèdits: 4 ECTS

Tipus (obligatòria/optativa): obligatòria

Participants del centre formador: educació infantil (2n cicle) i cicle inicial

Plantejament temporal: semestral

Justificació i marc

L'assignatura amb la qual es realitza la proposta està enfocada a mostrar el paper que la música ha de desenvolupar en l'etapa d'educació infantil. Així mateix, vol aportar models i recursos didàctics per a aquesta etapa. L'assignatura, tot i posar l'accent en la formació didàctica, també té en compte la formació musical i cultural dels estudiants com a base necessària per a la pràctica docent de qualitat.

Per a aquesta activitat, es treballa conjuntament amb l'assignatura d'Educació de les Arts Visuals II.

L'experiència es va portar a terme els cursos 2018-2019 i 2019-2020 i, en un format una mica diferent, s'ha reprès el curs 2021-2022 (i que és la versió que bàsicament s'explicarà).

Descripció de la proposta

Objectius

- Elaborar un cançoner per a l'educació infantil al voltant d'una temàtica i tenint en compte criteris estètics i de qualitat musical.
- Presentar el cançoner a l'alumnat i els mestres de l'Escola Bellaterra, a partir de dinàmiques establertes i enfocant-se a la interpretació de les cançons.

Funcionament

Es creen grups d'entre quatre i cinc estudiants de l'assignatura de GEI. Cada grup ha d'elaborar un cançoner al voltant d'una temàtica que escull. Es tracta d'un treball majoritàriament autònom en què:

- Des de l'assignatura d'Arts Visuals es treballen tècniques específiques que comporten crear un cançoner com una petita obra d'art (ja sigui en format llibre o en altres formats, per exemple, jugant amb el volum).
- Des de l'assignatura d'Educació Musical s'ajuda en la selecció de repertori i en aspectes lligats a les partitures.

Una vegada acabat el cançoner, es convida l'alumnat d'infantil i de cicle inicial de l'Escola Bellaterra a una Fira de Cançoners. Venen a la facultat, on se'ls presenten les cançons seleccionades, així com el cançoner en si. Cada grup

prepara una petita dinàmica o espectacle per tal de captivar els infants i fer una presentació amena.

En edicions anteriors (cursos 2018-2019 i 2019-2020), només es feia des de música i es plantejava com una activitat de tarda oberta a les famílies, en horari extraescolar (en lloc de fer-ho en horari lectiu, com és ara el cas).

Participants i rols

- Estudiants: són els que duen a terme tot el treball, que és molt autònom. Seleccionen les cançons, elaboren el cançoner, dissenyen la presentació i la duen a terme.
- Professorat: planteja el treball, orienta els grups pel que fa a aspectes artístics i musicals, i gestiona la visita de l'alumnat de l'Escola Bellaterra a la facultat.
- Alumnat de l'Escola Bellaterra: participa en la Fira de Cançoners.

Avaluació

Hi ha una part d'avaluació de cada assignatura. De la part musical, a banda de la selecció de repertori, es valora el fet de veure l'estudiant cantant davant d'infants. Es preveu que una d'aquestes cançons passi a ser una de les dues que han de cantar a la prova final de cant de l'assignatura, però el curs 2021-2022 això encara no estava implementat.

En edicions anteriors (2018-2019 i 2019-2020), a partir d'uns criteris creats, l'avaluació la portaven a terme la professora i els companys (coavaluació).

Valoració de la proposta

Què aporta? Quin potencial té?

La Fira de Cançoners aporta una dimensió molt important al que podria ser un mer treball interdisciplinari entre música i arts visuals: permet que els estudiants cantin les cançons (que són sonores, no un objecte) i davant d'un públic similar al que es trobaran quan siguin mestres. I això suposa veure realment la reacció dels infants i analitzar la pròpia acció.

També obliga a plantejar-se de quina manera es presenten les cançons i, en conseqüència, desenvolupar estratègies didàctiques al voltant de la cançó.

La proposta ha estat molt ben valorada per les tres bandes, ja que té el potencial

de posar en joc competències musicals al voltant de la cançó en un context força similar al real. Al mateix temps, es treballa des de la interdisciplinarietat (música, arts plàstiques i visuals, el tema escollit), cosa que hi confereix un major sentit.

A partir d'aquí, es podria pensar com l'escola pot acabar-se'n d'aprofitar més enllà del dia de la fira, de forma que generés més impacte al centre escolar.

És interessant veure que es tracta d'una proposta transferible de forma genèrica a altres universitats i contextos, sempre que hi hagi disponibilitat per part d'un centre per desplaçar-se a la universitat (en el cas de la UAB, l'escola és annexa a la facultat). Si no, una altra possibilitat seria fer moure els estudiants al centre o centres escollits per tal de presentar la proposta. En aquest cas, però, caldria fer diverses adaptacions.

Quines són les mancances i les dificultats d'aquesta experiència?

S'està en procés de millorar alguns aspectes d'aquesta activitat tenint en compte com ha anat aquest primer any en què s'ha reformulat la proposta. Concretament, en dos sentits:

1. Es creu convenient replantejar l'avaluació i vincular clarament el repertori del cançoner amb la prova de cançó de l'assignatura de Música.
2. Es veu necessària una major implicació per part del professorat de música per assegurar una bona selecció del repertori, per tal que sigui ric, d'origens diversos i de qualitat.

Una altra dificultat és la gestió dels espais i del temps. En relació amb el temps, especialment a la tarda, es fa difícil aconseguir que els infants puguin passar per totes -o almenys per un nombre elevat- de propostes.

Material complementari

A continuació es mostren algunes fotos on es poden observar alguns exemples dels cançoners elaborats:

6. Intercanvi d'experiències

Resum

Aquesta proposta busca que els alumnes d'últim any del grau d'Educació dissenyin una activitat musical basada en la metodologia d'aprenentatge basat en problemes (ABP). Posteriorment, en col·laboració amb una escola de primària, es posa en pràctica l'activitat i es reflexiona sobre l'experiència didàctica.

Paraules clau

Educació, Aprenentatge Basat en Problemes (ABP), activitat musical, col·laboració.

Dades generals

Universitat: Universitat de Girona

Titulació: grau de Mestre d'Educació Primària i grau de Mestre en Educació Infantil (menció de Música)

Assignatura: Didàctica de la Música II

Curs: 4t

Crèdits: 3 ECTS

Tipus (obligatòria/optativa): optativa

Participants del centre formador: educació infantil i primària

Plantejament temporal: semestral

Informació addicional: col·laboració amb l'Escola Nou de Quart (Salt)

Justificació i marc

L'assignatura de Didàctica de la Música II es cursa el primer semestre de 4t curs i, en bona mesura, suposa una continuació de Didàctica de la Música de 3r. Les dues assignatures pertanyen a l'oferta acadèmica optativa dels graus de mestre, obligatòries dins l'itinerari de menció en Educació Musical. Tot i així, en el curs 2021-2022 l'enfocament de l'assignatura de 3r es va reformular i va passar a girar entorn del moviment i la dansa, tot mantenint l'enfocament didàctic. La didàctica de 4t, al seu torn, s'enfoca com una preparació intensiva del Pràcticum II i TFG del segon semestre, emmarcats per a tots els alumnes dels graus en la menció que estan cursant.

Des de fa quatre cursos, l'assignatura es planteja en format d'aprenentatge basat en problemes (ABP), una metodologia de gran implantació a la UdG, de la qual en són referència els estudis de medicina.

El segon semestre, per als alumnes de 4t, té catorze setmanes lectives. L'assignatura té una sola sessió setmanal, per tant, s'imparteixen catorze sessions d'una hora i vint minuts. Al llarg d'aquest semestre, els alumnes completen la seva formació de la menció de Música amb dues assignatures més, que són Direcció Coral i Història de la Música.

L'activitat s'ha dut a terme els darrers quatre anys, a excepció del curs 2019-2020, a causa de la pandèmia originada per la COVID-19.

Descripció de la proposta

Objectius

- Dissenyar una activitat d'ensenyament-aprenentatge musical adequada per a l'aula d'infantil o primària.
- Posar en pràctica activitats d'ensenyament-aprenentatge musical en un context real.
- Reflexionar sobre l'experiència didàctica i formular propostes de millora.

Funcionament

Com a complement al marc de treball en ABP en el qual es desenvolupa l'assignatura, es plantegen als alumnes diverses opcions de treball complementari (activitats de complement acadèmic): aprenentatge servei, intercanvi virtual o aplicacions pràctiques en contextos reals (escoles, espais, etc.).

Depenent de les dimensions del grup classe, es formen grups de treball d'entre dos i tres alumnes, que preparen dues activitats de 30 minuts per desenvolupar a l'aula de primària. Els alumnes dissenyen aquestes activitats en el context explícit de l'Escola Nou de Quart (Salt), amb la qual es col·labora. Dissenyada l'activitat, en una primera fase, els alumnes presenten la proposta al grup classe, el qual els aporta *feedback*, cosa que permet una reflexió i un ajustament de l'activitat a partir de l'avaluació rebuda. Finalment, posen en pràctica l'activitat musical a l'escola, i fan la reflexió de la posada en pràctica segons un guió facilitat pel docent de la facultat.

La proposta té un plantejament d'intercanvi, atès que els alumnes de la menció van a fer aquestes activitats al centre i la mestra de música de l'escola fa un taller de dansa per als alumnes de la facultat (pot ser per al mateix grup d'alumnes o per a alumnes de la troncal de 2n curs).

Participants i rols

- Docent de la facultat: organitza l'activitat, emmarca i regula la creació de les activitats i acompanya els estudiants durant la visita a l'escola.
- Estudiants de la facultat: dissenyen i implementen una activitat ABP i hi reflexionen.
- Mestra de música de l'escola: s'ocupa de l'organització horària i la coordinació amb el docent de la facultat, és present el dia de la posada en pràctica i ofereix *feedback* als estudiants directament, o a través del docent de l'assignatura. Posteriorment, prepara i porta a terme un taller de dansa a la facultat, amb els mateixos alumnes o amb un altre grup.

Avaluació

L'activitat té una ponderació d'un 10 % de la nota de l'assignatura. L'avaluació de l'activitat es fa a partir d'un full de seguiment i la ressenya reflexiva que en fa el grup al seu portafolis (document general de l'assignatura on es reflecteixen tots els treballs ABP).

Valoració de la proposta

Què aporta? Quin potencial té?

La principal aportació d'aquesta proposta és la d'oferir una experiència pràctica en un context professional real d'aplicació. A més, suposa un treball de la identitat professional, i afavoreix el desenvolupament de competències bàsiques

docents entorn de la programació, la competència comunicativa i la pràctica reflexiva.

La proposta que es descriu té un alt potencial pel que fa a la motivació que desperta en tots els participants, també els nens i nenes de l'escola. Als estudiants del grau d'Educació els aporta experiència pràctica, possibilitat de creixement identitari i personal, i un espai de reflexió didàctica.

Si parlem de transferibilitat, la pràctica que s'ha descrit és transferible a altres contextos acadèmics. Així, són diverses les matèries de la facultat en què es duen a terme aquest tipus d'iniciatives. Per exemple, aquest curs, a Didàctica de la Música I els alumnes de la UdG també han realitzat activitats de dansa i moviment en col·laboració amb l'Escola de Bordils i l'Escola Nou de Quart, pràctica que han valorat molt positivament.

Quines són les mancances i les dificultats d'aquesta experiència?

Algunes de les dificultats fan referència a l'organització, com la tria de la franja horària compatible amb l'escola i la facultat. En algunes ocasions, en comptes de desplaçar-se els alumnes de la facultat, són els alumnes de les escoles els que es desplacen fins a les aules de la universitat per dur a terme aquestes experiències.

Quant a l'activitat en si, de vegades els alumnes de la facultat mostren mancances en la gestió del temps i l'adequació al nivell dels alumnes, tant per falta de pràctica com per falta de coneixement previ dels alumnes. Això podria solucionar-se, en bona mesura, fent participar la mestra de música de l'escola en el procés de preparació i validació de les propostes, aspecte que es vol introduir en el curs vinent.

Material complementari

1. Exemple de pràctica reflexiva dels alumnes després de l'experiència (amb fotos corresponents a l'activitat):

“Primer de tot, ens agradaria comentar que és molt difícil preparar una activitat sense conèixer els alumnes, ja que sense aquest coneixement no ens podem adaptar a les necessitats de la classe. Altrament, considerem que ens podríem haver anticipat i haver buscat estratègies per fer que els alumnes, en aquest cas de 6è, ens prestessin més atenció. Així doncs, acceptem la proposta de millora que ens va comentar la mestra: dividir el grup de 6è en dos per tenir menys alumnes a cada aula. A més, en aquest curs també vam tenir problemes amb els polsadors, ja que no controlaven les ganes de voler-los prémer. Per

tant, estem completament d'acord amb l'opció que ens va recomanar la mestra: a 6è, no utilitzar els polsadors i fer que escrivissin la resposta en un full.”

(Grup 4, curs 2021-2022)

2. Entrada al blog de música de l'Escola Nou de Quart en què es comenti l'experiència de la darrera visita dels alumnes de la UdG (2 de desembre de 2021):

<http://musicanoudequart.blogspot.com/>

Com que és un intercanvi que es fa des del 2018, es poden buscar les diferents entrades al blog en relació amb aquesta experiència:

- 20 de maig de 2019.
- 23 de novembre de 2018 (mestra de música a la UdG).
- 21 de juny de 2018.
- 28 de febrer de 2018 (mestra de música a la UdG).

7. Junts a l'escola

Resum

La proposta es basa a traslladar en un context escolar d'alumnes d'educació primària allò que s'està treballant a la universitat en les assignatures de Música i Moviment: Formació i Didàctica, i Conjunts Instrumentals, a partir de l'observació de models i l'elaboració de propostes didàctiques musicals que els mateixos estudiants porten a terme com a pràctica educativa i reflexiva.

Paraules clau

Observació de models, pràctica educativa i reflexiva, educació primària, didàctica del moviment, conjunts instrumentals.

Dades generals

Universitat: Universitat de Barcelona

Titulació: grau en Mestre d'Educació Primària (menció de Música)

Assignatures: Música i Moviment: Formació i Didàctica, i Conjunt Instrumental Escolar.

Curs: 4t

Crèdits: 6 ECTS

Tipus (obligatòria/optativa): optativa

Participants del centre formador: educació primària

Plantejament temporal: semestral

Informació addicional: col·laboració amb l'Escola Cor de Maria Sabastida de Barcelona.

Justificació i marc

Durant el segon semestre, els docents que imparteixen les assignatures Conjunt Instrumental Escolar i Música i Moviment: Formació i Didàctica a la UB treballen col·laborativament. Amb l'alumnat d'aquestes assignatures, visiten un centre formador durant dos dies i passen per les diferents classes de primària per observar-les i traslladar en un context real el que s'està treballant a la universitat.

Aquesta experiència educativa i docent és compartida. Els estudiants veuen el professorat universitari fer classe amb els nens i nenes en el seu context escolar i, al mateix temps, participen com a docents proposant activitats.

Des del curs 2016-2017 s'està portant a terme i la proposta encara avui continua.

Descripció de la proposta

Objectius

- Aplicar a la realitat escolar la didàctica de l'educació musical en moviment i del conjunt instrumental.
- Fer una activitat col·laborativa entre docents i estudiants de la menció de Música del grau de Primària.
- Oferir un espai de pràctica reflexiva.
- Poder observar el docent de l'assignatura impartint classe als estudiants de primària.
- Conèixer la realitat i les necessitats educatives d'un centre formador.

Funcionament

Els alumnes de 4t que cursen la menció de Música a la UB imparteixen les assignatures Conjunt Instrumental Escolar i Música i Moviment: Formació i Didàctica. Durant el semestre, aquestes assignatures es treballen de forma conjunta per elaborar a l'aula diverses sessions que es portaran a la pràctica en un context escolar real i en què es valora la diversitat dels mitjans interpretatius que s'utilitzen, el repertori o la música que sonarà i/o interpretaran i la varietat del tipus d'activitats -improvisació, reacció, repetició o imitació, etc.- que s'utilitzaran, cercant sempre un ritme de classe i seqüències didàctiques fluides i eficients.

Amb l'alumnat d'aquestes assignatures es visita un centre formador durant dos dies i es passa per les diferents classes de primària per observar i traslladar en un context real el que s'està treballant a la universitat. Tanmateix, en ocasions la

relació s'ha invertit i han estat els estudiants de primària del centre els que han visitat la universitat, treballant conjuntament.

Durant les visites els estudiants poden observar en directe com el professorat universitari porta a terme sessions d'educació musical amb els infants de primària de l'escola. El rol d'observadors els permet veure recursos, estratègies i metodologies posades en pràctica d'una manera més reflexiva i que han treballat de forma més teòrica a l'aula. Posteriorment, el mateix alumnat universitari porta a terme les sessions elaborades per ells en un context escolar real.

Aquesta proposta permet traslladar a la realitat escolar el que es treballa a les assignatures. Un cop l'estudiant ha passat per aquesta experiència, es fa una reflexió sobre la pràctica duta a terme, tractant totes les temàtiques que sorgeixen de la reflexió i del debat entre estudiants i docents.

Participants i rols

- Infants de primària: grup classe elegit per portar a terme l'observació i la pràctica docent durant les sessions d'educació musical a l'escola.
- Estudiants de 4t de menció musical: observen l'aplicació teoricopràctica que han treballat a l'aula en un context escolar real. Ideen i preparen activitats, i les porten a terme.
- Docents de les assignatures de Música i Moviment i Conjunt Instrumental: porten a terme les classes en el context escolar i a la universitat. Són el model per als futurs mestres i tutoritzen les propostes que l'alumnat universitari portarà a terme en el context escolar.

Avaluació

No és una activitat avaluable, però sí una pràctica reflexiva

Valoració de la proposta

Als alumnes del centre formador aquesta proposta els aporta sessions d'educació musical ben planificades, pautades i elaborades, ja que es parteix d'un entorn escolar conegut i les mateixes docents del centre formador són les que revisen i tutoritzen el disseny de les propostes.

L'alumnat universitari pot observar i compartir la pràctica docent amb el professor/a de l'assignatura en l'entorn escolar real, cosa que li aporta l'experiència del procés d'aprenentatge real. També li permet gaudir d'un aprenentatge específic i significatiu de la matèria o de la pràctica en qüestió en un nivell aprofundit i específic i fer un treball col·laboratiu entre estudiants de primària i docents universitaris.

A la universitat, li aporta col·laboracions amb centres formadors i contextos reals d'assignatures específiques en què els alumnes poden intervenir, més enllà del conveni de les mateixes pràctiques a les escoles. Troba la connexió amb la realitat que l'activitat sol·licita al docent universitari.

Què aporta? Quin potencial té?

- Participar en una activitat d'aprenentatge servei.
- Elaborar un procèdia i infantil.

Quines són les mancances i les dificultats d'aquesta experiència?

Es necessita trobar un centre que reservi uns dies o un espai per portar a terme un determinat projecte educatiu o setmana cultural en la qual puguin participar els estudiants universitaris amb les seves propostes educatives.

Com a dificultat del centre formador, és difícil organitzar rotatòriament equips d'estudiants i docents que passin per diferents classes de primària per portar a terme les diferents experiències educatives dissenyades.

Material complementari

Estudiants de primària de l'Escola Cor de Maria Sabastida en una sessió de "Junts a l'escola" a la UB.

8. Ludificació en educació musical

Resum

Aquesta proposta busca que els alumnes del grau d'Educació Primària dissenyin i implementin, en un context real, una activitat d'ensenyament-aprenentatge de música basada en el currículum de l'àmbit artístic, des de la metodologia de la ludificació.

Paraules clau

Educació, ludificació, activitat musical, implementació, àmbit artístic.

Dades generals

Universitat: Universitat de Girona

Titulació: grau de Mestre d'Educació Primària

Assignatura: Educació Musical, Plàstica i Visual 1

Curs: 2n

Crèdits: 5 ECTS

Tipus (obligatòria/optativa): obligatòria

Participants del centre formador: educació infantil i primària

Plantejament temporal: semestral

Informació addicional: col·laboració amb l'Escola Frigolet (Girona)

Justificació i marc

L'assignatura s'imparteix durant el primer semestre de 2n curs, amb dues sessions setmanals, l'una en grups mitjans (40 alumnes) i l'altra en grups terços (27 alumnes). La primera sessió és de tipus més teòric o de treball autònom guiat en petits grups i la segona sessió és de tipus pràctic.

Els alumnes s'avaluen a través de dos treballs pràctics que han de presentar, un examen final i l'avaluació continuada de la seva participació i petits lliuraments. El segon treball pràctic consisteix a dissenyar una activitat d'ensenyament-aprenentatge de música basada en el currículum de l'àmbit artístic, i des de la metodologia de la ludificació. Aquest treball té diferents fases que acaben amb la realització de l'activitat amb alumnes de primària de l'Escola Frigolet (Porqueres), que es desplacen tot un matí a la facultat.

Aquesta proposta s'ha portat a terme els últims set anys, a excepció del curs 2019-2020, a causa de la pandèmia originada per la COVID-19.

Descripció de la proposta

Objectius

- Dissenyar activitats d'ensenyament-aprenentatge musicals destinades als diferents cicles de primària.
- Utilitzar la ludificació com a estratègia didàctica en l'ensenyament de la música.
- Aplicar les activitats dissenyades amb alumnes de primària i reflexionar sobre la pràctica.

Funcionament

Aquesta pràctica es fa durant la segona part del mòdul, ja que és important garantir uns coneixements musicals bàsics per encarar amb èxit la proposta i dissenyar activitats coherents seguint els continguts treballats. Per tal d'oferir una visió global de la música, els diferents grups de treball escullen un context d'aprenentatge musical diferent, que esdevé el punt de partida per encarar l'activitat (audició, cançó i veu, moviment, pràctica instrumental, etc.), encara que després es teixeixen relacions i sinergies amb d'altres.

Pel que fa a la metodologia activa que caracteritza la proposta (ludificació), es dediquen algunes sessions prèvies a conèixer-la i aprofundir-hi: principis, elements que la caracteritzen, formats, processos d'aprenentatge, rols dels partici-

pants, etc. Finalment, es demana a l'alumnat d'introduir alguna dinàmica o mecànica de joc, seguint la metodologia de ludificació, sense oblidar que la música, per si sola, ja és un joc.

Els estudiants de la facultat s'organitzen en grups de quatre participants i dissenyen una proposta d'uns 30 minuts de durada. Una setmana abans de la trobada amb l'alumnat de l'escola col·laboradora, es porta a terme una prova pilot o "assaig", en què els mateixos estudiants participen en diferents jocs elaborats. D'aquesta manera, poden conèixer les propostes dels altres i reflexionar-hi conjuntament, a través d'una coavaluació que afavoreixi l'aportació de crítiques constructives als diferents grups. El dia de la trobada amb l'alumnat de primària tenen l'oportunitat de posar-les en pràctica amb diferents grups de nens i nenes, els quals també s'agrupen en grups reduïts i passen pels diferents jocs.

Per acabar, cal afegir que la trobada amb l'alumnat s'enregistra en format vídeo (a cada grup hi ha una càmera) i posteriorment els estudiants realitzen el seu visionament per a una reflexió personal i de grup (autoavaluació).

Participants i rols

- Professora de la facultat: organitza l'activitat, emmarca i regula la creació de les activitats, i acompanya els estudiants durant el procés de creació dels jocs i els diferents materials.
- Estudiants: creen l'activitat, la presenten al grup classe i la revisen tenint en compte el *feedback* rebut. Finalment, la posen en pràctica amb els alumnes de primària i fan la reflexió de la posada en pràctica.
- Mestre de música de l'escola: s'ofereix la possibilitat que els mateixos alumnes es puguin endur els diferents jocs a l'escola per continuar-hi jugant. En aquest cas, és la mestra de música qui s'encarrega d'aquesta nova dinamització.

Avaluació

Pel que fa a la ponderació, aquesta pràctica suposa el 30 % de la nota final del mòdul. L'avaluació es fa a partir de la pròpia autoavaluació, realitzada a partir del visionament del vídeo (5 %), i l'altra part, la fa la professora a través d'uns ítems marcats (els estudiants també els coneixen) tan bon punt es presenta la proposta (25 %). En aquesta graella es tenen en compte tant aspectes de la fitxa del joc que cada grup elabora i entrega a través de l'espai Moodle com elements de la posada en pràctica amb l'alumnat de primària.

Valoració de la proposta

Què aporta? Quin potencial té?

Té un gran valor el fet de poder plantejar una pràctica d'aula que es pugui desenvolupar amb alumnes reals, ja que, en definitiva, és el context de treball dels futurs mestres. D'aquesta manera, es pot fer transferible tot el coneixement adquirit posant-lo en pràctica i treure'n resultats reals. A més, amb aquesta pràctica s'incentiva el contacte estret amb el currículum actual, ja que la proposta ha d'estar relacionada amb els mínims que es detallen segons l'edat de l'alumnat.

La proposta té un alt potencial pel que fa a la motivació que desperta en tots els participants, també els nens i nenes de l'escola. Als estudiants de magisteri els aporta experiència pràctica, possibilitat de creixement identitari i personal, i un espai de reflexió didàctica.

Aquesta pràctica és transferible a altres contextos acadèmics; de fet, són diverses les matèries de la facultat que porten a terme aquest tipus d'iniciatives. Per exemple, aquest curs, en alguna assignatura de menció, els estudiants de la UdG han mantingut contacte amb nens i nenes, sempre prioritzant el fet de promoure moments de contacte amb l'escola, encara que amb objectius diferents.

Quines són les mancances i les dificultats d'aquesta experiència?

El fet que la jornada s'hagi de dur a terme en un sol matí fa que algun grup de nens i nenes no pugui arribar a conèixer totes les propostes presentades i/o que els estudiants no puguin extreure'n evidències amb diversos grups d'alumnes. En aquest sentit, tot i que des de l'escola es valora positivament passar una jornada musical a la facultat, potser seria més ric si fossin els mateixos estudiants els que poguessin desplaçar-se a les escoles *in situ* i conèixer les diferents realitats.

Una altra mancança és l'espai, atès que la jornada es fa en horari lectiu i moltes aules de la facultat ja es troben ocupades. Es fa difícil buscar espais amplis per poder desenvolupar els diferents jocs musicals de forma relaxada.

Material complementari

A continuació, es mostren exemples dels jocs elaborats en edicions passades, recollits al blog de l'Escola Frigolet:

- Recull de jocs musicals elaborats durant el curs 2017-2018
<https://agora.xtec.cat/ceipfrigolet/portada/jocs-de-taula-musicals/>

- Fotografies de la trobada (curs 2018-2019)
<https://agora.xtec.cat/ceipfrigolet/general/sortida-musical-a-la-udg/>

Els resultats de l'experiència s'han recollit en un format de recerca-acció en el següent article:

ALSINA TARRÉS, M., & FARRÉS CULLELL, I. (2021). "¿Jugar o aprender? El aprendizaje lúdico en la formación musical del maestro". *Revista Electrónica Complutense de Investigación en Educación Musical - RE-CIEM*, 18, 83-110. <https://doi.org/10.5209/reciem.67853>

9. Performers a l'aula

Resum

La proposta consta de tres experiències basades en l'educació musical que permeten als alumnes desenvolupar accions performatives creant els seus propis materials i recursos sonors. Les propostes dissenyades s'implementen en un context escolar real per a alumnes d'etapa infantil i consten de propostes didàctiques, petits concerts i/o escenificacions teatrals.

Paraules clau

Accions performatives, propostes didàctiques, concerts, escenificacions teatrals, etapa infantil.

Dades generals

Universitat: Universitat de Barcelona

Titulació: grau de Mestre en Educació Infantil

Assignatura: Didàctica de la Música

Curs: 3r

Crèdits: 9 ECTS

Tipus (obligatòria/optativa): obligatòria

Participants del centre formador: educació infantil

Plantejament temporal: anual

Informació addicional: col·laboració de l'Escola La Ginesta de Castelldefels

Justificació i marc

Al 3r curs del grau de Mestre/a en Educació Infantil de la Universitat de Barcelona, l'alumnat cursa durant tot el curs l'assignatura de Didàctica de la Música. Amb aquesta matèria es pretén formar l'alumnat perquè adquireixi uns fermes i sòlids coneixements tant musicals com didàctics que els permetin dissenyar activitats d'aprenentatge, ensenyament i avaluació adequades a l'edat dels infants a qui es destinaran.

A partir d'aquesta fita, el pla docent de Didàctica de la Música s'ha dissenyat per afavorir una millor adquisició dels aspectes didàctics de l'ensenyament de la música, de manera que es garanteixi que els estudiants puguin:

- Aprendre a partir de seminaris que equilibrin la teoria i la pràctica.
- Dur a terme activitats avaluatives en situacions i contextos que siguin tan reals com sigui possible.
- Tenir una participació molt més activa en els treballs en grup.
- Rebre un millor seguiment i *feedback* per part del professorat en les múltiples activitats realitzades al llarg del curs.

Si bé totes les activitats proposades tenen una aplicació directa a l'aula, n'hi ha tres que permeten que els alumnes desenvolupin accions *performàtiques*, amb la creació dels seus propis materials i recursos sonors que després hauran d'implementar i fer servir amb nens i nenes de nivell infantil a partir de propostes didàctiques, petits concerts i/o escenificacions teatrals.

Aquest tipus de plantejament ha permès que els alumnes siguin capaços de generar experiències educatives multidisciplinàries i intersensorials en les quals no sols participin els sentits, sinó també el moviment, la llum, el color, la música, diferents efectes visuals, etc. És a dir, que, de la mateixa manera que en la *performance* l'artista abandona el seu paper tradicional i es converteix en un catalitzador de les seves pròpies accions amb l'espai, amb els objectes, amb el seu propi cos i amb altres participants, els estudiants en el seu rol de mestres podran tenir la vivència d'extrapolar els seus coneixements musicals i artístics a l'aula, cosa que enriqueix la seva formació i la seva futura pràctica docent alhora.

La proposta es porta a terme des del curs 2014-2015 i actualment encara té continuïtat.

Descripció de la proposta

Objectius

La finalitat principal del projecte radica en la realització d'activitats avaluatives

dins un context real amb un caràcter *performàtic*. El propòsit del projecte és fonamentalment que l'estudiant pugui treballar col·laborativament amb d'altres i es pugui sentir protagonista de la seva pròpia formació, de manera que es generi un impacte que no sols enriqueixi el seu desenvolupament personal, sinó també la seva futura pràctica professional.

Concretament, els objectius són:

- Dissenyar propostes didàctiques, petits concerts i/o escenificacions teatrals amb una finalitat educativa que incloguin el cant, la dansa, la instrumentació i l'escolta.
- Incloure dins de les diferents activitats *performàtiques* els recursos i els materials sonors prèviament elaborats per l'assignatura.
- Implementar les propostes didàctiques, els petits concerts i/o les escenificacions teatrals dins un context real.

Funcionament

Es tracta d'un treball col·laboratiu entre els estudiants de 3r de grau d'Educació Infantil i l'Escola La Ginesta de Castelldefels que es duu a terme al llarg de l'assignatura anual de Didàctica de la Música.

Dins el programa de l'assignatura es plantegen tres tipus d'experiències musicals de tipologies diverses que els estudiants de 3r hauran de dissenyar i portar a la pràctica en el context escolar real de l'Escola La Ginesta. Aquestes tres experiències són una proposta didàctica, un concert didàctic i una escenificació teatral. Per desenvolupar-les els estudiants han de procedir de la següent manera:

Proposta didàctica

Disseny d'una proposta didàcticomusical, a partir d'un projecte o un centre d'interès amb un enfocament interdisciplinari, que contingui activitats auditives, rítmiques, vocals i instrumentals, adequades al segon cicle de l'etapa d'educació infantil.

Implementació de les activitats dissenyades a l'aula amb infants de parvulari. La participació ha de ser equitativa per part de tots els membres del grup i cada integrant assumeix la realització d'una de les activitats de la sessió.

Concert didàctic

Disseny d'un petit concert didàctic, a partir de l'elecció d'un instrument. El concert està format per tres o quatre peces de repertori i mentre es porta a terme s'han d'incloure explicacions sobre l'origen de l'instrument, les seves característiques, les possibilitats tímbriques, les agrupacions instrumentals on es pot trobar, etc.

Execució del repertori en viu i directe a l'aula amb infants de parvulari. La participació ha de ser equitativa per part de tots els membres del grup, cada integrant assumeix la realització d'una de les activitats de la sessió i, a més a més, s'ha d'integrar en la interpretació el "públic infantil" a través del cant, el moviment, l'escolta i l'acompanyament instrumental.

Escenificacions teatrals

Adaptació del guió d'una obra teatral perquè pugui ser representada davant els alumnes d'una escola (màxim, 15 minuts). En l'adaptació s'han d'incorporar tres cançons i una dansa grupal, totes dues parts no han de superar els 5 minuts i poden ser tan originals com les adaptacions. S'han de musicalitzar i sonoritzar totes les escenes que així ho requereixen. A més a més, s'ha d'elaborar i dur terme el disseny de vestuari, maquillatge, pentinats i accessoris pertinents tenint en compte la caracterització de cada personatge, així com els elements escenogràfics, l'*attrezzo* que s'utilitzarà en la posada en escena i la il·luminació. L'escenificació va a càrrec del mateix alumnat de la UB i les obres estan pensades per ser representades davant un públic de nivell infantil (P3, P4 i P5).

La finalitat d'aquesta activitat posa el focus en la possibilitat que els futurs docents puguin utilitzar el teatre o la representació escènica com una bona eina per introduir o treballar nous continguts a l'aula, consolidar coneixements, treballar continguts transversals i motivar l'alumnat utilitzant un recurs diferent, interactiu i alhora artístic i creatiu. És per tot això que, com a complement, l'alumnat elabora un dossier pedagògic on planteja tant activitats prèvies com de posteriors a la posada en escena.

Participants i rols

- Alumnes de 3r del grau d'Educació Infantil: són els qui dissenyen, en grups, les tres experiències i les porten a la pràctica en el context escolar.
- Alumnes de P3, P4 i P5 de l'Escola La Ginesta de Castelldefels: són els qui reben les propostes dissenyades per l'alumnat universitari.
- Professora universitat/mestra escola: rol de coordinació i de tutorització de les propostes suggerides per l'alumnat de 3r.

Avaluació

L'avaluació de les diferents activitats es fa a partir de rúbriques i de *feedbacks* dialògics entre l'alumnat i el professorat (vegeu-ne un exemple a l'apartat de "Materials complementaris"). Aquests últims consisteixen en xerrades i aclariments puntuals que tant l'alumnat com el professorat tenen de manera informal a l'hora de compartir els comentaris i les correccions fetes sobre un treball. Aquestes converses també poden ser més extenses i convertir-se en tutories en

què s'expliquin de manera més detallada els punts forts i febles dels treballs, es reflexioni amb l'alumnat sobre les mancances i possibles maneres de rectificar el que no ha estat correcte i s'arribi a acords de com refer-ho.

A més a més, l'alumnat enregistra l'activitat per poder observar-se i reflexionar, posteriorment, sobre la pràctica realitzada.

Finalment, cal mencionar que l'alumnat també elabora un *e-portafolis* durant el curs on queda reflectit tot el procés de creació de les diferents tasques (vegeu-ne exemples a l'apartat de "Materials complementaris" d'aquesta mateixa fitxa).

Valoració de la proposta

Què aporta? Quin potencial té?

La *performance* com a activitat d'aprenentatge i avaluació afavoreix la comunicació i el treball en grup. Els alumnes aprenen a reflexionar i a tenir una actitud crítica i activa, sent creadors i espectadors al mateix temps.

Ajuda a vèncer pors i vergonyes, i aporta eines que seran útils per desenvolupar-se amb fluïdesa en el seu futur rol de mestres.

Aquesta proposta permet donar a l'alumnat universitari la possibilitat de viure i experimentar activitats avaluatives pràctiques amb un caire artístic i dins un context real.

Amb el propòsit de conèixer el grau de satisfacció que tenia la implementació d'activitats performatives entre l'alumnat del grau de Mestre d'Educació Infantil i poder donar compte de les implicacions educatives que l'ús de la *performance* tenia en la formació artísticopedagògica de futurs docents el curs 2019-2020, es va dur a terme un petit estudi. Del resultat d'aquest estudi s'extreu que més d'un 90 % dels enquestats sosté que la metodologia a través d'activitats performatives els ha estat útil i en faran ús en el seu futur professional, i reconeix estar satisfet amb les activitats dissenyades. Per tant, hi ha una valoració molt positiva per part de l'alumnat. Algunes cites d'alumnes són:

"He adquirit eines i tècniques per poder introduir a l'aula i també he gaudit molt de l'assignatura llevant-me la vergonya." (A. R.)

"He après eines per ajudar els nens a no deixar mai el seu costat creatiu i artístic." (E. C.)

Quines són les mancances i les dificultats d'aquesta experiència?

Per als estudiants universitaris, les activitats treballades a través de la *performance* sovint tenen més acceptació, ja que són més amenes i enriquidores, però alhora cal tenir en compte que aquesta manera de treballar implica més esforç en la producció i l'elaboració de materials, activitats i recursos.

Per al professorat implicat i per al centre formador, la coordinació de tot plegat per dur a terme aquestes experiències requereix un esforç extra que cal tenir en compte si es vol assegurar i gaudir una experiència positiva.

Material complementari

Rúbriques

Un exemple de rúbrica utilitzada és el següent:

RÚBRICA D'AVUACIÓ: PROPOSTA DIDÀCTICA				
GRUP Nº:				
INTEGRANTS:				
CURS:				
Treball escrit 30%				
REDACCIÓ	Fins 16	Entre 17 i 35	Entre 36 i 50	PUNTUACIÓ Max. 50
	El treball no presenta coherència, claretat i organització en la redacció.	El treball presenta una bona coherència, claretat i organització en la redacció.	El treball presenta una excel·lent coherència, claretat i organització en la redacció.	
FONTS BIBLIOGRÀFIQUES	Fins 10	Entre 11 i 19	Entre 20 i 25	PUNTUACIÓ Max. 25
	Utilització escassa o nula de fonts bibliogràfiques.	Utilització d'algunes fonts bibliogràfiques.	Utilització d'una gran varietat de fonts bibliogràfiques.	
CORRESPONDÈNCIA ENTRE OBJECTIUS, CONTINGUTS I ACTIVITATS	Fins 10	Entre 11 i 19	Entre 20 i 25	PUNTUACIÓ Max. 25
	No existeix correspondència entre els objectius plantejats, els continguts seleccionats i les activitats desenvolupades amb l'edat dels alumnes.	Bona correspondència entre els objectius plantejats, els continguts seleccionats i les activitats desenvolupades amb l'edat dels alumnes.	Excel·lent correspondència entre els objectius plantejats, els continguts seleccionats i les activitats desenvolupades amb l'edat dels alumnes.	
TOTAL				

Els portafolis

Tres exemples de portafolis d'estudiants:

- Portafolis individual (L. Ferrús)
- Portafolis individual (A. Dieste)
- Portafolis grupal (M. Fanlo, M. Terol, G. Clemente, L. Martínez i A. Mulet)

Fotos d'alguns exemples:

Propostes didàctiques

Petits concerts didàctics

Escenificació teatral

Material i recursos didàctics

10. Presentació d'instruments a l'escola

Resum

Aquesta proposta planteja que els estudiants de la menció de Música, per grups, duguin a terme una classe de música per a un grup d'infants de primària. La sessió ha de tenir com a objectiu principal presentar instruments en directe, de forma atractiva i amb un important pes de l'audició d'aquests.

Paraules clau

Presentació instruments, audició en directe, primària, autoavaluació, estratègies didàctiques.

Dades generals

Universitat: UAB

Titulació: grau d'Educació Primària i grau d'Educació Infantil (menció de Música)

Assignatura: Didàctica de l'Audició

Curs: 4t

Crèdits: 2 ECTS (dins d'una assignatura de 6)

Tipus (obligatòria/optativa): optativa

Participants del centre formador: educació primària i educació infantil (2n cicle)

Plantejament temporal: sessions puntuals

Justificació i marc

La proposta està emmarcada dins de la Didàctica de l'Audició per als futurs mestres de música, uns crèdits de formació específics que es van impartir des del curs 2013-2014 fins al curs 2019-2020. Els cursos 2019-2020 i 2020-2021 no es va poder dur a terme a causa del confinament per la pandèmia. Així mateix, des del curs 2020-2021 l'estructura d'assignatures de la menció de Música s'ha modificat i actualment la didàctica de l'audició forma part de l'assignatura de Didàctica de la Música II amb d'altres tasques, fet que ha suposat no poder mantenir la proposta.

La Didàctica de l'Audició anava destinada a donar a conèixer la funció de l'audició musical en la formació dels infants i en el conjunt de l'educació, tenint present la importància de donar una concepció oberta de l'escolta musical (sense prejudicis i provocant una actitud de descoberta i curiositat). A les sessions, es presenten propostes didàctiques per treballar l'audició com un sistema que interrelaciona escolta, interpretació i creació; es treballa amb diferents modalitats d'audicions i un repertori bàsic, mostrant recursos i estratègies per elaborar propostes didàctiques, i finalment els estudiants aprenen experimentant i dissenyant petites pràctiques per fer escoltar música (una de les quals és la que es presenta aquí).

Descripció de la proposta

Objectius

- Aprendre a fer escoltar música als infants a través d'una pràctica en un context real.
- Dissenyar una proposta per a una sessió de música del curs assignat que inclogui l'escolta de música en directe i la presentació de l'instrument, i que es complementi amb activitats que donin sentit i coherència a la sessió.

Funcionament

Els estudiants s'agrupen en grups de tres o quatre persones, per famílies instrumentals o, en cas de no ser possible, per grups de cambra o *combos*.

En la primera fase, han d'adaptar la informació sobre l'instrument (família a la qual pertany, els tipus que existeixen, parts de l'instrument, com es toca, repertori habitual, anècdotes, etc.) a l'edat dels destinataris i pensar com intercalaran aquesta informació amb el màxim de mostres musicals possibles.

També han de triar alguna peça de repertori amb la qual els alumnes puguin gaudir de l'escolta i alguna cançó que coneguin per tocar i que la puguin cantar o per fer jocs de reconeixement melòdic. Han de posar el focus en aspectes clau, entre els quals podem destacar: a) els tres temps de desenvolupament de l'audició (l'abans, el durant i el després); b) l'escolta lúdica i l'escolta reflexiva, i c) els llenguatges utilitzats com a mediadors de l'escolta.

A partir d'aquest material, dissenyen una sessió d'una hora aplicant estratègies i recursos treballats a l'aula universitària.

La proposta de sessió es presenta a la professora, la qual els dona *feedback* per tal que revisin el que convingui. Llavors es pacta el dia per anar a l'escola.

El dia de l'exposició, l'alumnat universitari condueix la sessió i tant la mestra de música de l'escola com la de la universitat només fan d'observadores i de suport en cas necessari.

Un cop feta la sessió, es comenta com ha anat i, després d'uns dies de reflexió, es lliura el treball definitiu amb la informació inicial, el disseny de la sessió i l'autoavaluació. En relació amb el darrer aspecte, se'ls fa valorar el disseny i si canviarien res en cas de tornar-ho a fer, com ha anat amb l'alumnat i si consideren que han assolit l'objectiu proposat. L'autoavaluació ha de tenir en compte tant l'actuació pròpia com el treball en equip.

Participants i rols

- Estudiants de la menció de Música agrupats segons els instruments que toquen (mateix instrument o petits grups de cambra): el seu rol és el de ser mestres d'una sessió de música d'una hora durant la qual condueixen les activitats i gestionen el grup classe, presenten l'instrument, toquen diverses peces amb aquest (incorporant-hi cançons que l'alumnat ha treballat prèviament a l'aula), etc. Assumeixen des del disseny de la sessió fins a la implementació.
- Especialista de música de l'escola: té com a rol el d'aportar una contextualització prèvia, tot facilitant tres o quatre cançons que hagin cantat a cada curs per poder-les incorporar al repertori. El dia de la sessió té un rol d'observador no participant.
- Professora de l'assignatura: és la responsable del contacte amb l'escola per plantejar la proposta i concretar el calendari i les possibilitats. Organitza els grups i els assigna a cada curs de l'escola depenent dels instruments que s'han presentat en cursos anteriors (perquè els infants no repeteixin). Revisa les propostes didàctiques que es duran a terme i aporta *feedback* per millorar-les. Acompanya els estudiants el dia assignat per avaluar la sessió i donar suport en el que

calgui (portar instruments/faristols, etc.). Avalua el treball final tenint en compte la part escrita i la sessió presencial.

Avaluació

L'avaluació es fa sumant tres perspectives:

- Observació de la sessió per part de la professora de la universitat.
- Autoavaluació dels estudiants. Si fan dues sessions als dos grups del nivell, han d'aplicar les millores al segon grup. I, en tot cas, ho escriuen al treball escrit.
- Valoració de la mestra de música de l'escola.

Valoració de la proposta

Què aporta? Quin potencial té?

A l'escola hi aporta la possibilitat als infants de conèixer instruments en directe, i a la mestra de música, de veure noves maneres d'enfocar les classes, de manera que es pot actualitzar amb la innovació que es promou des de la universitat.

Per als estudiants universitaris és l'oportunitat d'aplicar una proposta d'una sessió de docència en un context real, tot autoavaluant-se com a mestres i valorant si la proposta funciona. A més, el fet de portar-ho a terme en equip i pensant en un context concret fa que resulti una activitat motivadora i estimulante.

Des de la perspectiva del professorat universitari, resulta una experiència molt valuosa pel fet de poder observar els estudiants en acció. No és el mateix fer una proposta escrita, teòrica, que dur-la a terme.

Cal dir que en aquest cas ens enfocàvem principalment en l'audició, però estaria bé poder incloure altres assignatures (per exemple, la de cançó i veu) de cara a plantejar una sessió completa i en què es valorin també altres aspectes didàctics.

Per acabar, cal fer notar que una experiència similar, encara que més petita i puntual, és la que es porta a terme en el marc de l'assignatura de Didàctica de la Música I (optativa de la menció de Música). En aquest cas, se'ls demana assumir la responsabilitat d'ensenyar una cançó a l'escola -una que pertoquei fer durant el primer període de pràctiques (1r semestre), enregistrar-se i després autoavaluar-se.

Quines són les mancances i les dificultats d'aquesta experiència?

La gran dificultat és la disponibilitat de la professora de la universitat per poder

assistir a totes les sessions a l'escola, ja que les sessions es realitzen dins de l'horari que l'escola determina.

Quadrar horaris entre els cursos on interessa presentar cada instrument i la disponibilitat de l'alumnat (que no tingui classe o pràctiques) també és una dificultat.

Material complementari

Guió del treball escrit

El treball que s'havia d'acabar entregant estava estructurat de la següent manera:

1. Informació sobre els instruments que es presenten (explicació de les característiques, amb fotos i esquemes).
2. Guió de la sessió (exposició en detall del disseny, des dels objectius i el plantejament de la sessió fins a les activitats, els materials i les fonts sonores utilitzades).
3. Valoració de la sessió (incloent-hi una anàlisi dels canvis realitzats en dur-la a terme, dels aspectes positius i dels aspectes a millorar, i dels aprenentatges realitzats).

Presentació a l'Escola Bellaterra (Cerdanyola del Vallès) per part d'un grup d'alumnes de la menció el curs 2016-2017.

11. Projecte artístic a l'escola

Resum

Aquesta proposta se centra en el marc de l'assignatura de Pràcticum III de 4t dels graus d'Educació Infantil i de Primària. A partir del treball previ realitzat durant les assignatures de Projectes Artístics Interdisciplinaris de 3r de grau, on s'elabora una proposta escolar interdisciplinària que parteix d'un procés creatiu previ i on les assignatures artístiques d'Educació Musical, Visual i Plàstica i Expressió Corporal són l'eix vertebrador, es proposa a l'alumnat de 4t que, durant la seva estada de pràctiques al centre formador, porti a la pràctica l'adaptació a l'escola del procés creatiu i una proposta artística pensada durant el curs anterior.

Paraules clau

Interdisciplinarietat, procés creatiu, pràctiques al centre formador, projectes artístics.

Dades generals

Universitat: URL - FPCEE Blanquerna

Titulació: grau d'Educació Primària i grau d'Educació Infantil

Assignatures: Projectes Artístics Interdisciplinaris; Educació a través de la Plàstica i la Música i l'Educació Física: Projecte Interdisciplinari, i Pràcticum III

Curs: 3r/4t

Crèdits: 12 ECTS (Pràcticum III)

Tipus (obligatòria/optativa): obligatòria

Participants del centre formador: educació primària i educació infantil

Plantejament temporal: anual

Justificació i marc

A l'FPCEE Blanquerna-URL, les estades en centres de pràctiques permeten combinar l'aproximació a la realitat professional amb la reflexió i l'anàlisi de l'experiència viscuda, que es duu a terme, amb el guiatge del tutor, a l'espai de Seminari de Pràcticum.

El Pràcticum III, que es realitza a l'últim curs de formació a la universitat, suposa l'última etapa de les pràctiques a les escoles. Per aquest motiu es tracta d'un pràcticum més professionalitzador, encara que en els cursos anteriors ja s'han fet estades de pràctiques. Aquest període s'estructura en dos moments: l'un, en el primer semestre, i l'altre, durant el segon.

Durant l'últim curs dels estudis de grau d'Educació Primària i d'Educació Infantil és quan es completa la formació bàsica per poder exercir la professió, i quan les pràctiques adquireixen una dimensió més àmplia: coneixement del context escolar, de l'aula i del grup classe, i contrast de diferents metodologies i del rol de mestre en totes les seves dimensions (dins i fora de l'aula). És, també, el moment d'aprofundir en la menció, en cas de cursar-se, i de continuar construint el propi perfil per projectar-se en l'àmbit professional.

A 4t curs, les pràctiques han de recollir el bagatge formatiu teòric i pràctic dels tres cursos anteriors i han de possibilitar el desenvolupament del sentit crític de la pròpia intervenció, al mateix temps que han de facilitar una actuació amb iniciativa, esperit de recerca i creativitat. La mirada artística holística, transversal i interdisciplinària és la que es proposa en aquesta ocasió i té com a objectiu posar en pràctica el procés artístic creatiu pensat en les assignatures de Projecte Artístic Interdisciplinari i Educació a través de la Plàstica i la Música i l'Educació física: Projecte Interdisciplinari de 3r de GEI i GEP.

Tot i que, per part de tutors de Pràcticum que també han compartit les assignatures de projectes artístics interdisciplinaris de 3r, fa anys que es proposa donar continuïtat i portar a la pràctica a les escoles les bones propostes artístiques, elaborades pels mateixos estudiants durant el curs anterior en l'assignatura de Projectes Artístics, no ha estat fins al curs 2021-2022 que s'ha demanat a la resta de professorat del Pràcticum III que actuï de la mateixa manera i se'ls proposa suggerir als seus estudiants que tinguin una mirada artística interdisciplinària per elaborar la seva intervenció a l'escola de pràctiques, que aprofitin la feina feta en el projecte artístic ja treballat el curs anterior i que els encoratgin per portar-lo a la pràctica.

Descripció de la proposta

A partir de l'experiència viscuda durant el 3r curs de GEI i GEP en les assignatu-

res Projecte Artístic Interdisciplinari i Educació a través de la Plàstica i la Música i l'Educació Física: Projecte Interdisciplinari, en què els estudiants han d'elaborar un procés creatiu que inclou, com a mínim, les tres disciplines del mòdul i que resta oberta a qualsevol altra disciplina, l'alumnat finalitza el mòdul de 3r amb una adaptació a l'escola del projecte final presentat.

La proposta per a l'assignatura de Pràcticum III de 4t és portar a terme les adaptacions elaborades el curs anterior i generar una pràctica real del disseny artístic plantejat en col·laboració amb el centre formador.

Objectius

- Tenir una visió interdisciplinària i holística de l'educació.
- Dissenyar un procés creatiu artístic que inclogui la música, l'educació física i l'educació visual i plàstica, com a mínim.
- Implementar el disseny elaborat en un entorn real.

Funcionament

Es tracta d'un treball col·laboratiu entre el centre formador i els estudiants de 4t de grau d'Educació Primària i d'Infantil que han de realitzar durant les seves pràctiques al centre.

El professorat destinat a tutoritzar l'espai de Seminari i Pràcticum III de 4t suggereix al seu alumnat la posada en pràctica del projecte artístic elaborat durant les assignatures de Projectes Artístics Interdisciplinaris de 3r i proposa per a totes les intervencions pràctiques una mirada artística, holística i interdisciplinària.

Una de les finalitats principals del projecte és donar continuïtat al projecte artístic interdisciplinari elaborat durant el curs anterior, implementar-lo i adaptar-lo a la realitat de cada centre.

Participants i rols

- Centres formadors del Pràcticum III: proporcionen l'entorn real de la posada en pràctica de la intervenció elaborada per l'estudiant universitari i col·laboren per ajudar a portar-la a la pràctica.
- Estudiants del Pràcticum III: elaboren la intervenció artística interdisciplinària, l'adapten al context escolar real i la porten a la pràctica durant la seva estada al centre formador en col·laboració amb l'escola.

Avaluació

L'avaluació del Pràcticum III tindrà en compte el procés seguit en tots els espais docents de la facultat i els informes valoratius emesos pel tutor de l'escola de pràctiques.

Així mateix, en aquesta proposta pren molta importància el fet d'assolir la competència sobre l'adquisició d'un coneixement pràctic de l'aula i de com gestionar-la, així com de l'assoliment dels següents nivells de domini:

- Saber dissenyar, planificar, desenvolupar i avaluar situacions educatives.
- Fer propostes educatives innovadores i de qualitat tenint en compte l'organització, el funcionament de l'aula, la realitat de l'escola i el seu context.
- Gestionar adequadament el temps, l'espai i els recursos en les accions educatives.
- Valorar l'adequació de les intervencions educatives efectuades a les característiques i el funcionament del grup classe.
- Fer el seguiment del procés educatiu mitjançant les tècniques i les estratègies necessàries d'observació, aplicació i avaluació del procés d'ensenyament- aprenentatge.
- Gestionar de forma autònoma la comunitat de l'aula com un grup socialment heterogeni capaç de fomentar el seu benestar en l'aprenentatge.
- Participar i implicar-se en la vida escolar.
- Observar, analitzar i tenir en compte les característiques i les dinàmiques dels centres de pràctiques.

Valoració de la proposta

Què aporta? Quin potencial té?

Per al centre formador aporta el valor d'una experiència artística interdisciplinària, que prèviament s'ha tutoritzat durant el curs anterior, i que aborda la possibilitat d'adquirir coneixements i aprenentatges globals i específics a partir de llenguatges artístics com la música, la plàstica i l'expressió corporal, entre d'altres. També aporta l'experiència d'experimentar un procés creatiu a través de l'art per explicar qualsevol contingut, tema, inquietud, etc., que dona una visió reflexiva, crítica i actual i que interpel·la els participants.

Per a l'estudiant té el valor de veure implementat en un entorn real un projecte artístic interdisciplinari elaborat durant el curs anterior. Requereix també una capacitat d'adaptació per portar en el nou context la proposta dissenyada prèviament. S'hi suma com a potencial aquesta visió holística i artística de l'educació, que ajuda a entendre el món des d'una perspectiva global i no segmentada.

Per al professorat universitari aquesta proposta dona sentit al discurs que durant els anys previs dels graus d'Infantil i de Primària es va formulant, ja que aporta la continuïtat d'aprenentatges, recull el bagatge formatiu teòric i pràctic dels tres cursos anteriors i possibilita el desenvolupament d'una intervenció pràctica, tutoritzada amb anterioritat, que aporta el sentit crític i reflexiu a partir de la recerca i la creativitat.

Quines són les mancances i les dificultats d'aquesta experiència?

Principalment, la dificultat més gran és saber adaptar la proposta original a la nova realitat del centre formador. Sovint, la proposta teòrica parteix d'un "context ideal" que ens facilitaria la posada en pràctica. El context real, en canvi, planteja reptes que l'estudiant ha de saber resoldre i adaptar per tal de portar a la pràctica la proposta artística interdisciplinària.

Una altra dificultat és que no sempre el centre formador està disposat a posar en pràctica propostes interdisciplinàries durant el període de pràctiques de l'estudiant, ja que posa en joc més d'un professional i disciplina i es necessita una implicació temporal i col·laborativa entre totes les parts que sovint no es vol assumir. També hi ha centres formadors que prefereixen una mirada de l'educació més segmentada i no interdisciplinària o més holística.

Material complementari

Ombres. Proposta inicial de 3r del GEI de l'assignatura de Projecte Artístic Interdisciplinari.

Ombres. Proposta adaptada a un grup de P4 de les Escolàpies Sant Martí (Barcelona) durant el Pràcticum III de 4t del GEI.

12. Projecte Escola i Universitat des de l'àmbit musical

Resum

El projecte Escola i Universitat planteja aprofitar els espais i les aules especialitzades de la universitat per part d'alumnat de les escoles. Al mateix temps, és una gran oportunitat perquè els estudiants de mestre exerceixin el rol docent amb aquests infants. Les experiències es fan des de totes les àrees, entre elles la música, que és la que en aquest cas es presenta.

Paraules clau

Educació infantil, context universitari, codocència entre estudiants.

Dades generals

Universitat: UVic

Titulació: grau de Mestre d'Educació Infantil

Assignatura: Educació Musical II

Curs: 3r

Crèdits: 6 ECTS

Tipus (obligatòria/optativa): obligatòria

Participants del centre formador: educació infantil (P5)

Plantejament temporal: sessions puntuals

Justificació i marc

Escola i Universitat (EU) és un projecte en què participen l'Ajuntament de Vic, el Departament d'Educació i la mateixa Universitat de Vic. El projecte proposa que alumnat d'infantil i de primària es desplaci fins a la Universitat de Vic. Allà, és l'alumnat universitari qui assumeix la docència. Això significa que els nens i nenes poden gaudir d'un espai diferent i preparat expressament per a ells, on els futurs mestres i el seu professorat els acompanyen en l'experiència. A més, el projecte afavoreix la creació d'un espai on es genera de manera espontània una reflexió conjunta dels professionals implicats.

EU ofereix experiències des de les diverses àrees. En el cas de música, es vehicula a través d'una assignatura de 3r del grau de Mestre d'Educació Infantil. L'assignatura consisteix a fer viure l'experiència musical en grup i adquirir estratègies i recursos per dur a terme classes de música amb infants de 0 a 6 anys. El projecte possibilita que aquest alumnat porti a la pràctica, en el context universitari, els coneixements, les habilitats i els processos que van adquirint en els seus estudis i que necessitaran per exercir la seva professió.

El curs 2021-2022 és el primer en què es va portar a terme l'activitat en el marc de l'assignatura de Música, encara que ja fa tres anys que EU funciona des d'altres assignatures dels graus de mestre.

Descripció de la proposta

Objectius

- Planificar, dur a terme i reflexionar sobre una intervenció educativa musical amb infants, incidint en aspectes clau com: la música com a part de la identitat docent, l'aprenentatge musical en grup, la codocència, la gestió d'aula, l'atenció a tots els infants i el gaudi com a part de l'experiència musical.
- Compartir projectes, activitats i reflexions sobre les pràctiques educatives musicals entre mestres d'escola, alumnat de Magisteri i professorat de la UVic.
- Descobrir nous contextos educatius per part dels infants en el marc de pràctiques educatives musicals.

Funcionament

La proposta segueix diversos passos.

En primer lloc, durant les primeres classes de l'assignatura d'Educació Musical

II, l'alumnat fa pràctiques musicals diverses: canta, toca, balla, escolta, juga, etc. A partir d'aquí, va concretant i preparant activitats per portar a terme, en aquest cas, amb alumnes de P5.

En segon lloc, a partir d'una conversa amb les mestres tutores, la mestra de música, les vetlladores i l'equip directiu de l'escola dels infants, es determina l'eix vertebrador que enllaçarà les activitats musicals que es portaran a terme.

En tercer lloc, durant les sessions prèvies a l'estada dels infants a la universitat, l'alumnat planteja els objectius, i elabora les activitats i la manera de portar-les a terme.

Finalment, durant les sessions dels dimarts, l'alumnat va concretant, practicant, revisant i reflexionant al voltant de totes les tasques que es realitzaran els dijous, que és quan venen els infants de P5. Les sessions amb els infants es fan durant cinc dijous seguits, amb una durada de tres quarts d'hora cadascuna. Són dos grups classe que sempre es divideixen en dos, de forma que es treballa amb grups de tretze o catorze nens i nenes.

Participants i rols

L'organització consisteix en el següent:

- El professorat de la universitat pren la responsabilitat d'organitzar les visites escolars i assegurar que les propostes dels estudiants s'adeqüin al grup que vindrà.
- Un equip de tres alumnes universitaris és el que s'encarrega de la planificació i la gestió de tota la sessió de música amb un grup d'uns catorze infants. Mentrestant, la resta del grup d'estudiants de la UVic, de manera discreta, pren el rol d'observador.
- Els mestres i vetlladors no hi participen, però són a l'aula observant i, si cal la seva ajuda, hi intervenen.

Avaluació

Abans i després de cada sessió es fa una anàlisi individual i en grup del funcionament de la sessió, valorant la participació de tots els infants, el seu gaudi i el seu aprenentatge.

Valoració de la proposta

Què aporta? Quin potencial té?

Primerament, és molt important valorar la vinculació directa entre escola i uni-

versitat, i tot el què això comporta:

- Es crea un espai on entren en contacte molts agents educatius: els mestres, els professors de la universitat, els alumnes universitaris i els infants. Compartir l'experiència amb les mestres de l'escola és sumament enriquidor per a totes les parts que hi participen, ja que es viu l'experiència educativa musical conjuntament.
- El professorat universitari entra en contacte amb la realitat de l'escola. Coneix els infants i els mestres, i això fa que la teoria i la pràctica es posin en contacte i, a partir d'aquí, es modifiquin i tornin a planificar aspectes per a la millora de la formació inicial de mestres.
- La reflexió amb l'alumnat universitari sobre tot el que ha passat a la sessió condueix a un aprofundiment en la manera d'actuar, en què modificar i en com millorar, i, sobretot, comporta una millora del seu autoconeixement com a mestre. Es valora la gestió de l'aula com a element primordial en el procés educatiu, es descobreix com crear vincle, com conèixer els infants, com proporcionar l'ajuda necessària a cadascun i com realitzar pràctiques educatives musicals en grup tenint en compte la naturalesa de cada infant. Podem dir que les activitats musicals, les converses i els debats que tot això genera depassen la simple reflexió del que ha anat bé i del que ha anat malament.

Aquest tipus d'experiències tenen la capacitat de millorar la formació inicial musical, en aquest cas, en el grau de MEI, perquè la teoria i la pràctica van de la mà. En aquest sentit, és especialment rellevant l'aparició de noves variables observades durant les sessions de música que no es tenen en compte quan la planificació només és teòrica..

Quines són les mancances i les dificultats d'aquesta experiència?

Una mancança és que no és un escenari real, els infants es troben fora de la seva normalitat. L'alumnat universitari pot confondre's i entendre-ho com que és la realitat. De fet, tot i que condueixen les sessions, el seu rol encara és d'estudiant de mestre.

La principal dificultat és el tema organitzatiu, ja que és realment complex: els horaris, els diners pel bus, disposar dels espais necessaris, etc. En aquest sentit, es pot afirmar que és una experiència transferible a qualsevol universitat i a qualsevol matèria. Però implica fer aliances amb altres escoles que hi vulguin participar, amb una institució vinculada amb l'escola (l'ajuntament, per exemple) i amb el Departament d'Educació. I, finalment, poder-ho fer en condicions depèn molt del pressupost que hi hagi i de la disposició dels participants.

Material complementari

A continuació, es mostren algunes fotos de l'experiència:

13. Proposta educativa al voltant d'una *performance* artística

Resum

Es proposa el disseny d'un projecte basat en una *performance* (que ha d'unir continguts musicals i interès com a espectacle), que es complementa amb una guia didàctica amb activitats prèvies i posteriors, així com propostes d'ampliació i d'avaluació. Aquest projecte s'implementa en diferents centres educatius de referència de la facultat.

Paraules clau

Educació primària, *performance*, interdisciplinari, guia didàctica.

Dades generals

Universitat: Universitat de Lleida

Titulació: grau d'Educació Primària

Assignatures: Didàctica de la Música I i II

Curs: 4t

Crèdits: 12 ECTS

Tipus (obligatòria/optativa): obligatòria

Participants del centre formador: educació primària

Plantejament temporal: anual

Justificació i marc

Les assignatures marc en les quals es desenvolupa aquesta activitat són les dues pròpies de Didàctica de l'Educació Musical, cursades a 4t curs, dins de la menció d'Educació Musical de la Facultat d'Educació, Treball Social i Psicologia de la Universitat de Lleida (UdL). Els alumnes venen d'un context de la facultat on s'ha consolidat el model dual d'educació, en què els alumnes compaginen l'estada a centres educatius en paral·lel a la formació universitària compaginant "treball interdisciplinari, amb la interacció i el diàleg, en ambdós sentits entre els dos escenaris, no només en l'organització sinó també en l'activitat pedagògica" (Coiduras Rodríguez *et al.*, 2017, p. 87).

En aquest sentit, una gran part dels alumnes de la menció d'Educació Musical tenen un bagatge acumulat en el disseny d'activitats didàctiques per aplicar-les en un context educatiu real. A partir d'aquesta premissa, es pretén que els alumnes, partint del contingut curricular treballat a l'assignatura de Didàctica de l'Educació Musical i del document d'identificació i desenvolupament a l'educació primària (Departament d'Ensenyament, 2016), dissenyin un projecte educatiu que tingui dues característiques molt definides: la presentació creativa, adaptable als diferents centres i prioritzant aspectes artístics, interpretatius i teatralitzats en forma d'una *performance*, i, en segon lloc, que la proposta porti implícita continguts del currículum vigent perquè els alumnes de l'escola puguin treballar-los.

Aquesta proposta s'està duent a terme des del curs 2017 i ha patit una evolució constant fins al format actual, a causa del *feedback* rebut dels centres educatius i dels alumnes. En aquest sentit, les valoracions per part de tots els agents implicats han estat molt positives, i s'ha valorat, sobretot, la sinergia creada entre els centres i la universitat amb els alumnes de menció com a nexa d'unió.

Descripció de la proposta

Objectius

- Dissenyar una implementació d'activitats vinculades amb àmbits de la didàctica treballats com a *performance* artística.
- Crear un marc teòric previ i posterior com a guia docent.
- Realitzar la intervenció artisticoeducativa en contextos educatius concrets i analitzar la implementació a partir del *feedback* dels centres educatius.

Funcionament

Els alumnes parteixen dels continguts treballats a les assignatures de Didàctica

de la Música per dissenyar un corpus d'activitats com a miniprojecte que contingui una petita representació, concert o *performance* que permeti que, a partir d'aquesta, es generin una sèrie d'activitats guiades pels mateixos alumnes/intèrprets.

El disseny i la interpretació d'aquesta petita obra (que ha d'unir continguts musicals i interès com a espectacle) s'acompanya d'una guia didàctica amb activitats prèvies i posteriors, així com propostes d'ampliació i d'avaluació. A més, aquestes activitats disposen d'una certa adaptabilitat perquè siguin els centres els que escullen el nivell educatiu en què es desenvoluparan. De fet, sovint són els mateixos centres educatius els que suggereixen possibles continguts per dissenyar aquest projecte. Finalment, els centres i els mestres participen com a consultors actius en la valoració que es realitza d'aquesta activitat per part de l'equip docent de la facultat.

Un cop dissenyat el projecte artísticodidàctic i elaborades les guies didàctiques, s'implementa a diversos dels centres col·laboradors. El criteri per escollir quins centres hi col·laboren cada curs sol tenir relació amb els centres educatius escollits pels alumnes per a les futures pràctiques de menció, encara que no és una condició inamovible.

Participants i rols

Hi ha tres col·lectius implicats:

- Els alumnes de la menció d'Educació Musical: dissenyen les activitats i realitzen les guies didàctiques prèvies i posteriors. A més, prenen la decisió sobre si l'activitat la desenvoluparà només un grup o es dividiran en dos o tres (depenent de la quantitat d'alumnes de cada curs).
- L'equip docent de les assignatures de Didàctica de l'Educació Musical I II i de Cultura Musical: acompanya, guia i suggereix millores durant el procés.
- Les escoles que acullen les activitats: participen en la valoració de l'activitat i, a més, fan suggeriments prèviament sobre el contingut de les activitats.

Avaluació

Per a l'avaluació de l'activitat es prepara una rúbrica amb una gradació de quatre nivells ("Molt assolit", "Bastant assolit", "Poc assolit" i "No assolit") on es valoren els tres paràmetres següents:

1. Creativitat i posada en escena: es valora el nivell artístic de la proposta, la varietat i l'originalitat de les creacions escèniques, i el nivell de qualitat en l'execució dels diferents elements que componen la *performance*.

2. Adequació curricular didàctica: es valora l'elaboració i la idoneïtat de les propostes didàctiques i com es porten a terme tant durant l'espectacle com en les guies didàctiques que s'elaboren per a les escoles implicades.
3. Idoneïtat dels continguts: es valora si la tria dels continguts a treballar en cada moment són adequats als alumnes que hi participen i, a més, si tenen una càrrega significativa i són rellevants en la formació musical dels nens.

Valoració de la proposta

Què aporta? Quin potencial té?

Aquesta proposta ha generat una sèrie de beneficis que resumim en els punts següents:

- Es fomenta l'aplicació pràctica dels continguts propis de la matèria de Didàctica.
- Es fa una anàlisi d'aquests continguts per adequar-los en contextos educatius reals.
- Es fomenta la capacitat creativa, artística i comunicativa.
- Es fomenta el treball en equip i la suma de qualitats pròpies en benefici d'un projecte comú.
- Es fomenta el disseny d'activitats didàctiques adequades al currículum educatiu de cada nivell.
- Es fa un procés de reflexió i avaluació entre centres educatius i facultat.
- Es fomenta l'enllaç entre els continguts educatius propis de l'assignatura de Didàctica i les activitats realitzades a diferents centres del nostre entorn.

Hem constatat que, atesa la necessitat de plantejar als alumnes d'Educació "la resolució de problemes pràctics professionals que els permetin enfrontar-se a situacions similars a les que es trobarà a la seva futura professió i, així, contextualitzar i construir els sabers a partir d'aquestes situacions" (González Ballesteros *et al.*, 2010, p. 81), aquest tipus d'intervencions estimulen la investigació dels currículums educatius, la recerca de recursos didàctics i el coneixement de les diferents realitats i contextos educatius. Paral·lelament, estimulen la creativitat, l'expressivitat i l'aptitud interpretativa dels alumnes, pròpies dels estudis d'Educació Musical.

La proposta suposa una fusió dels continguts propis de la formació d'especialista en Educació Musical, ja que totes les activitats beuen directament del temari treballat, però, alhora, connecten també amb el currículum i les competències de l'àmbit artístic dels alumnes de primària. A més, el fet que una mateixa proposta pugui ser reclamada per nivells diferents de primària (i en casos puntuals, d'infantil o 1r d'ESO) fa que els alumnes adquireixin les capacitats d'adequar, flexibilitzar i reinterpretar la proposta per a cada centre. Així mateix, com que les activitats es realitzen a les aules de música o als espais que se'ls ofereixen, també s'han d'adaptar a les diferents realitats d'equipaments de les diferents escoles.

Quines són les mancances i les dificultats d'aquesta experiència?

La més important és el *timing* i l'organització, ja que no es desenvolupa dins de l'horari lectiu (tot i que es fan revisions periòdiques) i els alumnes han de portar a terme les activitats de forma autònoma.

Material complementari

A continuació es mostra un recull i unes quantes fotografies de propostes realitzades en els cursos passats:

[Tocs de Nadal 2018 - Performance](#)

[TOCS DE NADAL - Coreografia Hallelujah](#)

[TOCS DE NADAL 2015 - Soc de l'oest](#)

Desenvolupament

FASE 1. ELS SONS DEL NOSTRE ENTORN

1r pas - Exploració
Agafeu els objectes d'un en un i experimenteu tots els sons que puguin fer. Completeu la Taula 1 que trobareu a continuació per registrar l'exploració.

2n pas - Els experts
Mireu aquests vídeos i completeu la Taula 2. En acabar, compareu-ho amb els sons que heu descobert abans.

INDICACIONS

PER A MESTRES

Treball en petits grups (4 o 5 alumnes)

[Taula per imprimir](#)

DURADA APROXIMADA
1 HORA

GUIA DIDÀCTICA

EDUCACIÓ MÚSICAL II
CURS 2020/2021

ALBA BRUCH, MARINA FILLER, ANA GARCÍA,
GUADALUPE GARCÍA, PAULA MARSAI,
JORDI NAVAS, LIDIA SEVÉ I MARC VERA

14. Reptes per a contextos musicals diversos

Resum

Aquesta proposta posa els estudiants universitaris davant del repte de dissenyar activitats per a escoles amb metodologies com els espais de lliure circulació, el treball per projectes o l'aprenentatge basat en problemes. Per fer-ho, és clau el contacte dels estudiants amb els especialistes de música i amb el context real.

Paraules clau

Educació primària, metodologies innovadores, treball per projectes, espais de lliure circulació.

Dades generals

Universitat: UAB

Titulació: grau d'Educació Primària (menció de Música)

Assignatura: Planificació, Criteris i Pràctica Musical a l'Escola Actual

Curs: 4t

Crèdits: 6 ECTS

Tipus (obligatòria/optativa): optativa

Participants del centre formador: especialistes de música i l'escola en general

Plantejament temporal: sessions puntuals

Justificació i marc

L'assignatura Planificació, Criteris i Pràctica Musical a l'Escola Actual aborda diversos aspectes en relació amb els processos d'ensenyament-aprenentatge musical, la construcció i consolidació de criteris didàctics, la definició de programacions de música, el desenvolupament de projectes i la planificació de la música en contextos escolars diversos.

Sabem que l'escola és un context complex en què existeixen plantejaments educatius i metodologies ben diferenciats, sovint sota l'etiqueta de la "innovació". Com s'entén la música i com es genera aprenentatge musical en aquests entorns és precisament un dels aspectes clau de l'assignatura i el que aquesta proposta aborda a partir d'establir un vincle amb el context real.

L'experiència es va iniciar el curs 2020-2021 amb moltes limitacions, a causa de la pandèmia de la COVID-19. El curs 2021-2022 va evolucionar i la idea és acabar fent passos perquè sigui encara més ambiciosa.

Descripció de la proposta

Objectius

- Comprendre metodologies o enfocaments de treball propis de les escoles actuals a partir de lectures i del contacte directe amb mestres i escoles.
- Dissenyar propostes musicals en grup d'acord amb les diverses metodologies treballades, pensant en una escola en concret.
- Mostrar o implementar la proposta dissenyada.

Funcionament

- En grups de quatre estudiants, aquests es focalitzen en una metodologia en concret a partir de lectures (sobre la metodologia i en relació amb la música en aquesta metodologia) i d'analitzar exemples existents a la xarxa (pàgines web d'escoles, per exemple). Les metodologies o els plantejaments educatius que s'han treballat fins ara són: treball per projectes, aprenentatge basat en problemes, caixes d'aprenentatge i ambients de lliure circulació.
- Els estudiants visiten una escola on es treballa amb la seva metodologia i parlen amb l'especialista de música per entendre com ho fa des de la seva àrea. Quan no és possible, com va passar a causa de la pandèmia, es fa únicament a través d'una entrevista amb l'especialista.

- A partir de la informació obtinguda i amb el coneixement d'un context real, es dissenya una petita proposta per mostrar a la resta del grup classe. La proposta sempre parteix d'un repte que els ha donat el professor: per exemple, treballar una dansa en una escola que funciona amb ambients de lliure circulació, o aprendre una cançó utilitzant caixes d'aprenentatge o d'investigació.
- Els estudiants duen a terme la proposta a classe, com si la resta de companys fossin infants de l'escola en la qual s'han basat. Tot seguit, expliquen amb quatre diapositives el que n'han extret a nivell teòric. En propers cursos, la idea és dur-ho a terme amb infants.

Participants i rols

- Estudiants: són els protagonistes. Són els que de forma força autònoma investiguen, observen i analitzen un context, entrevisten un especialista, dissenyen una proposta i la duen a terme.
- Professor: planteja el treball i el repte, facilita unes primeres lectures i webs, planifica la visita o posa en contacte els estudiants amb especialistes i escoles, acompanya el treball en grup i avalua el resultat final.
- Escoles i especialistes de música: exerceixen de marc de referència i d'experts, respectivament.

Avaluació

El mestre és qui avalua el procés de cada grup (participació i col·laboració, nivell d'anàlisi i reflexió, qualitat de les aportacions de cadascú, creativitat en les propostes, adequació del treball als objectius proposats) i el resultat final. Es tenen en compte les valoracions que cadascú fa de com ha anat el procés i les valoracions dels companys en relació amb el producte final.

La nota global és grupal, però amb matisos, segons el que hagi fet cadascú.

Valoració de la proposta

Què aporta? Quin potencial té?

Les principals aportacions són les següents:

- Coneixement sobre la diversitat de projectes educatius, les seves característiques i la feina de l'especialista de música.

- Reflexió en relació amb l'encaix de la música segons referents i contextos escolars reals.
- Desenvolupament d'habilitats de planificació, disseny i posada en pràctica musicals a l'aula.
- Capacitat de treballar en equip.

La proposta té molt potencial per diversos motius. En primer lloc, perquè es basa en entorns escolars concrets, cosa que resulta motivadora i "real". En segon lloc, perquè es combina la teoria (a través de lectures, exposicions a classe, etc.) amb la pràctica docent. En tercer lloc, perquè obliga a desenvolupar la creativitat (per superar els reptes), la col·laboració entre iguals i la reflexió sobre la pràctica. Per acabar, perquè permet el diàleg i la reflexió conjunta entre futurs mestres i especialistes experts i en exercici.

Quines són les mancances i les dificultats d'aquesta experiència?

La principal mancança és no haver pogut implementar encara la posada en pràctica amb infants.

Pel que fa a dificultats, se n'han detectat dues:

1. Manca de referents i de literatura acadèmica sobre com treballar la música en algunes tipologies d'escola.
2. Fer encaixar els grups i les escoles/especialistes per tal de dur a terme les visites i/o entrevistes. El primer any, en plena pandèmia, es va fer amb cinc especialistes diferents (als quals es va entrevistar). El segon any, el curs 2021-2022, com que no es podia planificar amb temps a causa de les incerteses per la situació de la COVID-19, es va optar per fer una sola visita a una escola on coexistien les diverses metodologies a treballar.

De cara a implementar aquesta proposta en altres universitats, és important ser conscients que cal disposar d'un ventall d'escoles i de mestres de música de l'entorn de la universitat que responguin a les diverses tipologies d'escola que es volen abordar i que vulguin comprometre's a participar-hi.

Material complementari

En aquesta carpeta s'hi poden trobar documents que il·lustren part de la proposta realitzada durant el curs 2021-2022:

- Guió de la proposta.
- Exemples de presentacions de diapositives (complement teòric de 5

minuts a la posada en pràctica).

- Algunes fotos de la visita a l'escola, dels materials creats i de la mostra final.

Dos moments de la visita a l'escola.

Dos moments de la mostra final.

15. Treballs de Fi de Grau amb ApS

Resum

La proposta cerca l'encontre entre les necessitats existents d'escoles concretes en relació amb l'educació musical i el que poden aportar els Treballs de Fi de Grau (TFG) de música dins dels graus de mestre. Es planteja, doncs, el TFG com un aprenentatge servei en què es treballa per assolir els objectius acadèmics, es dona resposta a demandes escolars i es promouen les competències lligades al compromís social.

Paraules clau

Treball de Fi de Grau, aprenentatge servei, necessitats escolars, compromís social.

Dades generals

Universitat: UAB

Titulació: grau d'Educació Primària

Assignatura: Treball de Fi de Grau

Curs: 4t

Crèdits: 6 ECTS

Tipus (obligatòria/optativa): obligatòria

Participants del centre formador: variable, depèn de cada TFG

Plantejament temporal: anual

Justificació i marc

Els Treballs de Fi de Grau (TFG) a la UAB es poden plantejar de dues maneres: com a professionalitzadors o com a treballs de recerca. En ambdós casos, però, s'espera una part aplicada. Es tracta d'un treball individual, tot i que es pot arribar a fer més d'un TFG sobre un mateix context/projecte.

Des del curs 2020-2021 es reconeix la modalitat d'aprenentatge servei (ApS), entenent que és una metodologia que es pot aplicar amb molt de sentit a l'hora de fer el TFG i que aporta uns aprenentatges complementaris realment interessants.

Les temàtiques les planteja el professorat que durà a terme els TFG, d'acord amb la seva expertesa i amb el que es treballa al grau. Quan és el cas, s'indica que és ApS i s'entra en un circuit establert per la UAB (seguiment, signatura de conveni, reconeixements). Per a més informació, vegeu la [pàgina sobre ApS](#) de la UAB.

A partir de la publicació de professors i temàtiques, els estudiants escullen entre les possibilitats de la llista. S'adjudica prioritzant els estudiants d'acord amb la nota d'expedient (de més a menys nota).

Pel que fa als TFG amb ApS, des de l'àrea de Didàctica de la Música es va fer un primer pla pilot el curs 2018-2019 en el marc del projecte de recerca i innovació de la facultat "Millora de la qualitat dels TFG en la formació inicial dels mestres" (2018-2020; IP: Patricia Olmos) i s'ha anat mantenint fins a l'actualitat.

Els dos darrers cursos (2020-2021 i 2021-2022) s'han realitzat cinc TFG en aquest modalitat.

Al llarg d'aquests anys, les escoles implicades han estat: Escola Serralavella d'Ullastrell, Escola Pereanton de Granollers, IE Pompeu Fabra del Pont de Vilomara i Rocafort i Escola Santa Eulàlia de Berga (conjuntament amb l'Escola Municipal de Música de Berga).

Descripció de la proposta

Objectius

- Vincular el TFG amb la pràctica escolar, la investigació i les necessitats reals de l'escola en relació amb la vivència i aprenentatge musicals.

- Crear espais d'interacció, aprenentatge i consens entre alumnat, universitat i escola des de l'àrea de música.

Funcionament

Els tutors de TFG estan en contacte amb diversos centres formadors de la menció d'Educació Musical per recollir necessitats i demandes.

Els estudiants que han escollit aquesta temàtica i plantejament de treball, ApS - Col·laboració amb l'escola per a la millora de l'educació musical, observen si hi ha alguna demanda o necessitat diagnosticada al centre de pràctiques on són. En cas que no n'hi hagi, entren a valorar les possibilitats que els comenta el tutor.

Una vegada consensuat el problema a abordar entre estudiant-escola-tutor i en quina modalitat es durà a terme (docència/recerca), se signa un conveni a tres bandes (estudiant-escola-universitat) per dur-lo a terme. En tot el procés se n'informa a l'oficina ApS de la UAB perquè consti oficialment i es pugui validar l'experiència com a ApS.

Abans, durant i al final del procés del TFG es fan reunions a tres bandes (tutor de la facultat, estudiant i tutor de l'escola). En paral·lel, des de l'oficina ApS de la UAB també es fa el seguiment i al final es recull el que s'ha fet i les valoracions de les tres parts. Es té especialment en compte que allò que s'ha fet hagi abordat el problema i tingui possibilitats de continuïtat més enllà de l'acció de l'estudiant.

Si tot és correcte, la UAB ho certifica com a pràctica ApS. Això fa que el tutor rebi un petit reconeixement en forma d'hores de dedicació (3 hores per treball) i que l'estudiant -si el treball té una nota alta- es pugui presentar als Premis TFG amb ApS de la UAB.

El disseny i el procés de cada treball és singular, però algunes de les característiques comunes a destacar són:

- Les temàtiques del treball es plantegen com a ApS, una metodologia amb la qual l'estudiant, al mateix temps que aprèn, realitza una millora o un servei a la comunitat (en aquest cas, l'escola).
- El desenvolupament dels TFG és anual per poder tenir prou temps per realitzar tot el procés a l'escola.
- Requereixen més planificació i seguiment que un TFG ordinari, i molta coordinació entre els tres agents implicats (universitat, alumne i escola).
- Hi ha la possibilitat de generar continuïtat en algunes línies de treball, atès que sobre una mateixa problemàtica d'una escola es poden dur a terme TFG consecutius, en diversos cursos acadèmics.

Participants i rols

- Professorat: té el rol d'impulsor, coordinador i guia. Busca i avalua les possibles temàtiques per fer ApS en escoles; proposa les temàtiques als estudiants; coordina i fa de pont entre universitat, estudiant i escola; impulsa la signatura d'un conveni; fa el seguiment del TFG; recull les valoracions per part de l'escola, i avalua el treball.
- Estudiant: desenvolupa el rol protagonista. Duu a terme el TFG, fent la part aplicada de la intervenció o recerca en el context escolar establert, i facilita la comunicació entre el tutor de la facultat i l'escola.
- Escola: té el rol de participant i col·laborador. Proposa temes i facilita la seva diagnosi; la persona responsable del centre en relació amb el TFG consensuat en fa el seguiment i col·labora en el projecte (en la mesura que es determini al conveni), i assumeix l'aprofitament o continuïtat del projecte en el futur al seu centre.

Avaluació

L'avaluació es fa d'acord amb el sistema establert en qualsevol TFG dels graus de mestres de la UAB. Hi ha tres entregues (plantejament, procés i resultat final), cadascuna amb una rúbrica per avaluar allò lliurat i amb un tant per cent concret (15 %, 35 % i 50 %, respectivament). Per a més informació, podeu consultar [aquesta pàgina](#).

Valoració de la proposta

Què aporta? Quin potencial té?

Apostar per impulsar TFG amb ApS té nombrosos beneficis. Per a la universitat, suposa un contacte directe amb l'escola, cosa que la fa coneixedora de la realitat educativa i dels seus interessos i necessitats. Per a l'escola, significa tractar temàtiques reals que els preocupen i obtenir resultats que els permetin avançar. A més, impliquen el claustre en nous projectes. Finalment, per als alumnes, realitzar aquesta tipologia de TFG és realment motivador perquè senten que el seu treball aporta alguna cosa a l'escola, que té utilitat. D'aquesta manera, estan en contacte amb la realitat i això els permet crear coneixement (consciència del mestre com a investigador), sentint-se acompanyats per la universitat.

Aquesta modalitat de TFG aprofita sinergies entre diferents agents i institucions educatives i suposa una repercussió sobre la pràctica real. Això genera accions molt més significatives i valoracions molt positives per part dels implicats. La proposta, de fet, permet dur a terme accions des de la creació de materials i de la millora docent fins a les recerques sobre pràctiques existents, i sobre les quals

les escoles ben sovint no tenen temps per recollir evidències (i menys des d'una perspectiva externa). Finalment, tot i que és difícil, si s'aconsegueixen realitzar TFG successius en un mateix marc i problemàtica, es poden generar millores significatives. O, si s'identifiquen aspectes clau que cal atacar en el moment actual (d'acord amb una diagnosi), es podria fer un pla a mitjà termini per donar-hi resposta a través d'aquestes tipologies de TFG.

Quines són les mancances i les dificultats d'aquesta experiència?

Aquest tipus de TFG ha de fer front a certes dificultats. D'una banda, el tutor de la universitat ha d'estar disposat a abordar temàtiques que de vegades s'allunyin una mica del bagatge principal (amb la necessitat de formació que això suposa) i ha de poder fer un seguiment més exhaustiu de l'estudiant. De l'altra, l'escola també ha d'estar disposada a obrir i compartir els espais i la documentació amb l'estudiant, així com saber aprofitar-se de la feina feta i donar-hi continuïtat.

Finalment, l'alumnat no només ha de saber treballar amb rigor pel que fa al tractament de les dades i saber gestionar la quantitat d'informació obtinguda, sinó que també ha de tenir bones capacitats interpersonals per gestionar el projecte.

Material complementari

Hi ha alguns TFG de música que s'han fet en aquesta modalitat i que estan publicats al dipòsit de documents de la UAB. A continuació us en fem el llistat cronològic amb l'enllaç per a accedir-hi i consultar-lo:

- MILLÁN, C. (2019). *Una experiència de docència compartida a l'aula de música*. TFG, grau d'Ed. Primària, UAB. Pòster-resum a: <https://ddd.uab.cat/record/214603?ln=ca>
- PARDO, J. (2021). *Musicant a mestres generalistes*. TFG, grau d'Ed. Primària, UAB. Disponible a: <https://ddd.uab.cat/record/248581?ln=ca> [Premi TFG amb ApS de la UAB - Facultat de Ciències de l'Educació]
- FLORES, A. (2022). *Assaig general d'una millor interpretació de l'educació musical a l'escola primària en col·laboració amb l'escola de música. Una proposta en el marc del projecte Superfilharmònics*. TFG, grau d'Ed. Primària, UAB. Disponible a: <https://ddd.uab.cat/record/266038>

A mode de tancament: panoràmica de les propostes

Com s'ha pogut observar, la col·laboració entre centres formadors i universitats fa anys que es duu a terme. Tot i així, d'uns anys ençà, les propostes han augmentat, segurament gràcies a les bones valoracions que se'n fan un cop finalitzades i analitzades. També, perquè és evident que l'apropament de la universitat a la realitat escolar és un factor clau per millorar la formació inicial del professorat. Amb tot, requereix la implicació dels centres formadors i una coordinació i un esforç màxim de totes les parts implicades.

Llums i ombres

Fent èmfasi en les valoracions extretes d'aquestes experiències, trobem que aquestes sovint coincideixen, tant pel que fa als comentaris positius com també pel que fa als aspectes que caldria millorar.

Com a aspectes positius, la majoria fan referència a la formació del professorat, de manera que queda palès que aquestes pràctiques ajuden en la tasca educativa i d'aprenentatge, atès que proporcionen a l'estudiant universitari experiències en contextos reals. Com a resum, s'extreuen, com a principals aportacions, les següents:

- Situar l'estudiant universitari en un context real de pràctica musical.
- Elaborar una proposta didàctica des de l'inici, implementant-la, i analitzar i valorar el resultat.
- Obtenir un aprenentatge significatiu del procés d'ensenyament-aprenentatge, sabent combinar teoria i pràctica.
- Col·laborar i dialogar entre futurs mestres, mestres experts, centres formadors i universitats.
- Prendre consciència dels coneixements adquirits per portar a terme la pràctica docent; afavorir l'autoconeixement.

Però els beneficis no se centren únicament en els futurs mestres, sinó que en molts casos suposen interessants experiències i oportunitats per a l'alumnat i el professorat dels centres formadors: les visites a la universitat, l'experimentació de propostes innovadores, l'aprofundiment en metodologies concretes, etc. Estem, doncs, davant d'una concepció més integrada del sistema educatiu en què la formació de mestres sobrepassa les parets de la universitat i en què les escoles també miren fora d'elles mateixes i connecten amb un entorn que pot resultar molt ric. Més endavant tornarem a fer-hi referència.

Quan es parla dels aspectes a millorar, però, les propostes presentades se centren més en la coordinació i la manca de temps per poder implementar aquestes experiències en contextos reals. De totes formes, també s'albira una preocupació pel que fa a la baixa formació musical/artística/cultural de l'estudiant universitari actual. Malgrat que no es pot generalitzar, sí que és un dels debats recurrents dins el panorama universitari i educatiu del moment, i que en aquestes experiències també es fa evident.

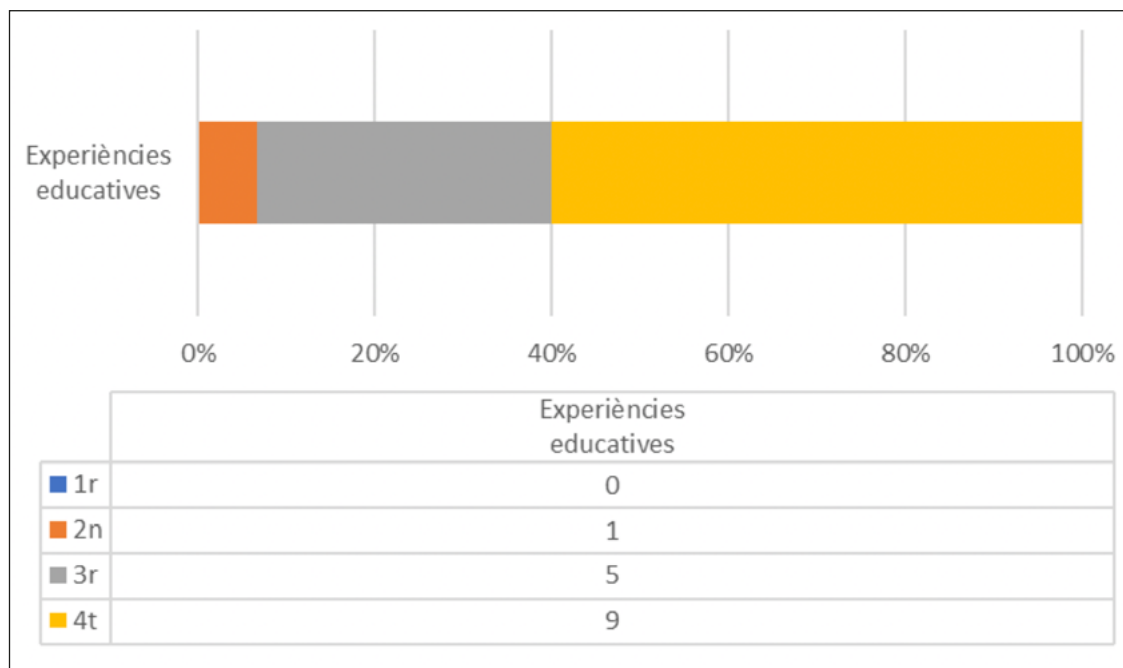
El resum mostrat a continuació reflecteix les principals dificultats amb les quals es troben les parts implicades a l'hora d'implementar les propostes descrites:

- El calendari dels centres col·laboradors i de la universitat no sempre coincideix; cal bona voluntat, esforços i buscar la flexibilitat horària tant per part dels especialistes de música dels centres formadors com per part del professorat i els estudiants universitaris.
- El temps de què disposa la matèria per poder elaborar i abordar aquest tipus de propostes acostuma a ser insuficient; això complica en gran mesura que les experiències esdevinguin realment significatives i s'hi aprofundeixi, en la línia de moltes de les presentades en el catàleg.
- L'esforç extra que implica per al professorat responsable a l'hora de coordinar tot el procés.
- La baixa formació de l'estudiant universitari per fer front a la pràctica musical/artística.
- Les mancances en la planificació i la gestió d'aula per part de l'estudiant de pràctiques.

Una mirada analítica al conjunt de les propostes

Del catàleg mostrat, n'extraïem diverses valoracions i anàlisis que ens ajuden a tenir una visió global d'aquestes experiències.

En primer lloc, el més habitual és que es duguin a terme quan l'estudiant universitari ja ha adquirit un cert bagatge i està més a prop de culminar la seva formació com a docent i, finalment, entrar en el món laboral. D'aquesta manera, veiem (en el requadre de la pàgina següent) que de les quinze experiències descrites, un 60 % es porten a terme durant l'últim curs universitari, i un 33 %, al 3r curs. Únicament una proposta se situa al 2n curs, i cap al 1r.

Fixem-nos que les valoracions tan positives de les experiències presentades pel que aporten a l'aprenentatge dels futurs docents estan clarament connectades amb el fet que hi ha un contacte directe amb entorns escolars. Això ajuda a obtenir recursos i estratègies per a la gestió d'aula, desenvolupa eines metodològiques, situa la importància de la planificació de propostes i la seva avaluació, obre i consolida criteris i processos didàctics, crea oportunitats de creixement des de la pràctica crítica i reflexiva, etc. Caldria plantejar-se, doncs, si no seria bo aportar experiències d'aquesta naturalesa, més enllà de les pràctiques, des del primer moment, des del 1r curs de formació dels graus de magisteri. De fet, és la línia marcada per aquells graus que fan formació dual en algunes universitats catalanes.

Un segon aspecte a destacar és el sentit i el valor que aporten aquelles experiències que parteixen de necessitats o d'interessos concrets dels centres formadors. Aquelles situacions en què totes les parts implicades surten guanyant, un *win-win*. Ens estem referint a les experiències d'aprenentatge servei (ApS). El caire d'aquestes experiències té un valor afegit als aspectes propis de la vinculació entre escola i universitat: s'aprèn mentre es dona resposta a una necessitat i es fa créixer el compromís social de l'estudiant. També és bo remarcar que projectes d'aquesta tipologia aporten a l'estudiant universitari la gratificació d'una feina que té continuïtat i que ha ajudat un col·lectiu (no exclusivament una escola d'infantil o primària) a trobar solucions davant d'una problemàtica concreta. Aquests projectes, a més a més, fan que la universitat estableixi forts vincles amb centres o entitats que estan oberts a rebre experiències d'aquesta mena. Apostar, doncs, per aquest tipus de col·laboracions és una de les propostes que fem des d'aquest altaveu.

Més enllà d'aquests dos aspectes que hem ressaltat, també resulta interessant fer una panoràmica i descobrir que:

1. Hi ha experiències tant a educació infantil com a educació primària: cinc per a mestres d'infantil, sis per als de primària i quatre per als de doble grau.
2. Es proposen tant en el marc de la formació musical de generalistes com d'especialistes de música (vuit en assignatures obligatòries, cinc en assignatures optatives de la menció de Música i dues que inclouen ambdós perfils).
3. La complexitat i ambició de les propostes és variada, com es veu en el fet que aproximadament la meitat són semestrals o anuals i, en canvi, la resta són sessions més puntuals; o en el fet que algunes s'inscriuen en una sola assignatura i amb una sola escola, mentre que d'altres impliquen diverses assignatures i/o múltiples centres formadors.
4. Més de la meitat de les experiències s'inscriuen nítidament en un marc interdisciplinari o transdisciplinari.

En definitiva, el catàleg té la virtut de mostrar la riquesa i la variabilitat que hi ha en la formació inicial de mestres dins del sistema universitari català, al mateix temps que posa en valor la iniciativa i l'esforç del seu professorat, i el seu compromís envers una formació de qualitat.

I a partir d'aquí...

...cal felicitar-se i donar a conèixer aquest breu catàleg de quinze propostes, provinents de diversos contextos, amb motivacions i objectius variats, però amb el denominador comú d'aconseguir resultats que es valoren de forma altament positiva;

...cal fer que universitats i centres formadors se sentin corresponsables, com dèiem a l'inici del document, i creïn entorns d'aprenentatge significatius i de qualitat. Animem, en conseqüència, a compartir les experiències descrites en aquest catàleg, com a eina que ajudi a impulsar nous projectes i reptes educatius en col·laboració amb centres, entitats i universitats. Creiem fermament que la formació inicial del professorat, i específicament la musical, sortirà reforçada si transcorre per aquest tipus d'experiències;

...cal seguir treballant per la millora de l'educació musical i artística, una part essencial dins dels estudis de mestre i dins de les escoles. Aprofitem-nos del seu potencial emocional, cultural, crític i reflexiu, tan necessari dins del context educatiu actual.

Referències bibliogràfiques

CASALS, A., ALSINA, M., ARÚS, E., CAPDEVILA, R., CANO, J., i GONZÁLEZ-MARTÍN, C. (2021). “Escuela y universidad: un tándem de complicidad para la formación musical de futuros maestros”. A BARRAGÁN, A. B., *et al.* (comp.), *Innovación Docente e Investigación en Educación* (pp. 589-599). Dykinson.

COMISSIÓ PEDAGÒGICA DE PRÀCTIQUES (2019). *Propostes de projectes d'innovació i recerca que es poden fer entre centres formadors i universitats*. Disponible a: <https://projectes.xtec.cat/centresformadors/>

DEPARTAMENT D'ENSENYAMENT (2017a). “Idees força i aportacions de les taules de treball d'educació Primària”. *I Jornada de Pràctiques*, nov. 2017. Disponible a: <https://projectes.xtec.cat/centresformadors/>

DEPARTAMENT D'ENSENYAMENT (2017b). “Document resum de les idees força extretes de les taules de treball”. *I Jornada de Pràctiques*, nov. 2017. Disponible a: <https://projectes.xtec.cat/centresformadors/>

